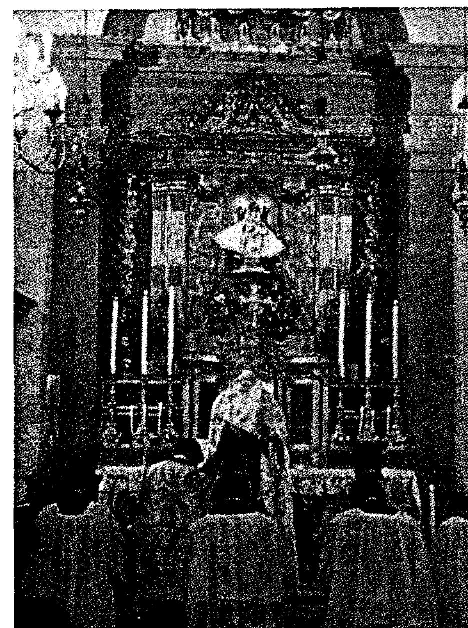
Benedikt S.

SVETA MISA SVIH VREMENA

Promišljanja o današnjoj krizi liturgije u kontekstu opće krize Katoličke crkve, njezinim uzrocima i mogućim rješenjima

Zagreb, 2005. godine

Ovo djelo posvećujemo:
K.K., H.N., I.M., J.B. i T.Š.
Onima koji su ostali uvijek vjerni,
kad bijaše pogubno biti tradicionalnim katolikom

PREDGOVOR

31Tada Isus progovori Židovima koji mu povjerovaše:
"Ako ostanete u mojoj riječi,
uistinu, moji ste učenici;
32upoznat ćete istinu
i istina će vas osloboditi."

Istina koja oslobađa, istina koja svima uvijek i nije mila, istina od koje kadgod i sami bježimo, istina od koje nam zastaje dah, istina koja je obično teška i mučna, istina koja iziskuje puno smjelosti, hrabrosti i žrtve, istina koja nas skupo stoji – istina za koju sam Gospodin kaže da će nas osloboditi!

Prečesto se čini shodnim mnogo toga previdjeti i prečuti, potisnuti i zaboraviti, no čovjek ne bi bio čovjekom, kršćanin ne bi bio kršćaninom kad bismo vječito podvili rep i bježali od istine: onakve kakva ona doista jest!

Ovaj skroman doprinos promišljanja o sadašnjoj situaciji Katoličke crkve u svijetu i kod nas upravo je iznikao s tim ciljem. U sumaglicama današnjega bezbožnoga svijeta, u vremenu širenja tihe apostazije i naizgled nezaustavljivog širenja masonske nadnacionalne velevlasti i uspostave jedinstvene svjetske religije, u vremenu velikog bezvjerja i gotovo nadmoći sinova tame usudili smo se, usprkos vlastitoj nedostatnosti, bespoštedno tragati za sjajem istine koja oslobađa i javno prozvati mnoge grijehe i grješnike od kojih ni nas same ne izuzimamo.

Iako na prvi pogled odviše strog i kritičan način shvaćanja i tumačenja posvudašnje krize u Crkvi, cilj ovoga djela bio je iznošenje istine koja je takva – bolna i teška. Ako se netko sablazni, zasigurno je promašio namjeru ovoga djela: cilj mu nije sablazniti nikoga, nego u protivnome, ojačati i utvrditi u srcu katoličku istinu, u svom njezinom sjaju, ljepoti i jedinstvenosti. Cilj mu je potaknuti radosno življenje katoličke vjere u nadi kao i ponosa zbog neizmjerne milosti pripadanja Kristovoj Zaručnici, jedinoj korablji spasenja i to sve usprkos alarmantnoj situaciji Crkve poglavito u zapadnoeuropskim zemljama te vrlo vještom i dobro financiranom mafijaškom uvoženju svih negativnosti u našu Domovinu te druge zemlje netom oslobođene od komunističkog jarma.

Prisjetimo se samo vlastita djetinjstva do prije koje desetljeće: koje li radosti na vjeronauku nakon škole u župnim dvoranama s dragim i požrtvovnim časnim sestrama,

kapelanima i župnicima: iz malih katekizmića sastavljenih po uzoru na Veliki katekizam sv. Pija X, crpio se jasan i koncizan nauk svete Majke Crkve. O kako je samo bilo lijepo učiti zakon Božji!

Bez sumornosti, nadvijenih oblaka i današnjih strahova u radosti se živjela katolička vjera, premda su već u davnim šezdesetima lagano počela pristizati dvojbena učenja i načinjati monolitnost Crkve, a sve je bilo potpomognuta «domaćim izdajnicima» i njihovom zauzetom sijanju sumnje i nesigurnosti.

Katolički nauk koji su nas dobri kršćani naučili, duboka vjera i strah Božji koji su nam prenijeli kao i ispravna slika Boga usađena u naša mala srca već se mnogo puta u našim životima, bacanim od nemila do nedraga, pred pad boljševičke diktature, u vihoru obrambenog rata i teškog poraća, kao i u današnjem vremena ateizacije i raskršćavanja našega društva i krize Crkve, pokazali snažnim uporištem i nepresušnim vrelom snage i mudrosti u nadvladavanju svih problema i življenja vjere u radosti i taj nam nauk nitko, ni anđeo s neba kako kaže Sveto Pismo, nikada ne smije pokušati promijeniti ili oduzeti. Ako bi se netko od nas samih, netko iz crkvene hijerarhije ili netko od teologa drznuo i pokušao, prijeti mu samo Sveto Pismo proklinjući njega i njegove namjere.

A to se, nažalost, sve češće i događa. Tu nam katoličku vjeru sa svih strana, pa čak i neki iz same crkvene hijerarhije pokušavaju iščupati iz srca: ono naučeno proglašavaju nam zastarjelim, prevladanim, nekatoličkim, raskolničkim, a na mjesto toga žele nam staviti nešto novo: jednu novu vjeru koja nije katolička! Ta nova vjera i njezine strukture lagano se žele etablirati na našim prostorima, gušeći nauk jedne, svete, katoličke i apostolske Crkve. Već se godinama sve to promatra, premalo se reagira, premalo se suprotstavlja toj zlokobnoj stihiji. U zapadnim se zemljama ta nova vjera i strukture anticrkve gotovo već etablirale, stjeravši istinsko katoličanstvo gotovo u ilegalu, u nove katakombe kako smo svi koji smo se imalo kretali po tim geografskim širinama, svagdje mogli i zamijetiti.

Otpočelo je sve to prije nekoliko desetljeća buđenjem modernističkih zabluda koje je veliki Pijo X osudio prije stotinjak godina i koje su nakon pola stoljeća opet snažno izišle na površinu i otada tiraniziraju Crkvu na brutalan način, nezapamćen u posljednjih pet stoljeća. Kriza teologije i filozofije dovela je do krize naviještanja vjere, potom do krize morala crkvene discipline, a navlastito do krize liturgije i cijeloga vjerskoga života.

U ovome ćemo se djelu iscrpnije pozabaviti krizom liturgije, protjerivanjem tradicionalne sv. Mise, Mise svih vremena kao jednom od središnjih gorućih problema današnje crkvene krize te nemogućnosti izlaska iz novonastale konfuzije bez snažnog jačanja svijesti o vrijednosti sv. Mise izrasle iz svete Predaje, jedine kadre biti imunološkim sustavom

Crkve u današnjem vremenu. Koliko god tražili rješenja i sklapali kompromise sa svijetom, nakon svih mogućih jalovih eksperimenta iz posljednjih desetljeća, vrijeme je da se usudimo shvatiti da tradicionalna Misa nije opsesija nekolicine zagriženika nego conditio sine qua non u rješavanju ove vjerske i crkvene krize.

To se rješenje u sadašnjoj situaciji čini najtežim: no, nisu li prava rješenja uvijek i najteža?! Mnogi sumnjaju da se time išta moći postići, no nas tješi Gospodinovo obećanje «non praevalebunt» da Crkvu vrata paklena neće nadvladati.

U ovome djelu nećemo moći dotaknuti sve probleme: o ovoj nadasve kompliciranoj problematici mogla bi se napisati cijela biblioteka, a još se ne bi iscrpile sve teme. Na hrvatskom jeziku sličnih radova gotovo i nema, a prevođenje najbitnijih kapitalnih djela o problemu liturgijske reforme ostavlja se za neku svjetliju budućnost. Nastojali smo se pozabaviti onim najbitnijim u liturgijskoj reformi, stavljajući krizu liturgije u kontekst velike krize vjere koja je poharala Katoličku crkvu.

Žao nam je ako smo nekoga ovim djelom povrijedili što nam nije bio cilj. Prepozna li se tko u nekim osuđenim načelima, bratski ga pozivamo da se preispita i popravi te ga pozivamo da se vrati čistoći katoličke istine: ne bi bio prvi put da takvi obraćeni nadmaše ostale koji ostaju u svojoj prosječnosti! Neka su imena spomenuta: uglavnom učenih teologa koji su stajali i stoje iza svojih heterodoksnih učenja i javno ih zastupali i zastupaju. To nije osuda njih, nego njihova nauka: njima neka Bog sudi i neka im Bude milostiv!

One koji bi ovo djelo mogli uzeti za povod da ustraju u svojoj indiferentnosti i lošem prakticiranju svete nam vjere, pozivamo da se trgnu i da usprkos svemu spomenutome zažive svoju vjeri u svem sjaju i ljepoti jer je to potrebnije danas možda nego ikada. Cilj je ovoga djela ujedno i pozvati sve da što više uzljube svetu Majku Crkvu s njezin krvavim, popljuvanim i iznalaženim licem kakvo sve češće susrećemo: poput onoga koje nam je ostalo zauvijek utisnuto u Veronikinu rupcu!

Pored svih kritika i iznesenih negativnosti želimo skrenuti pozornost na mnogobrojne samoprijegorne biskupe, svećenike, redovnike i redovnice te katoličke vjernike – daleko svetije od samih autora - koji svakodnevno izgaraju u vinogradu Gospodnjem, koje ova strašna kriza nije zastrašila i nisu klonuli duhom. Njihovo veliko zalaganje, neprestane molitve i kilometri izmoljenih krunica još uvijek sprečavaju sile zla da poraze kršćanstvo. Odgajajući mlade, moleći za žive i mrtve, ispovijedajući, miseći, posteći ti naši dobri anđeli čuvari zaslužuju naše priznanje i zahvalnost.

Još jedanput naglašavamo: budući da kriza u Crkvi nije svugdje podjednako uznapredovala i da se zaključci ovoga djela ne mogu primjenjivati svugdje na isti način,

i negdje bi možda bili neprimjereni ili prejaki, upućujemo ova razmišljanja poglavito **malenom krugu vlastitih prijatelja i poznanika,** **uglavnom iz teoloških krugova naših velegradova koji su više puta osjetili razornost krivovjerja i tiraniju neomodernizma te svima onima koji već desetljećima žive u agoniji, izolirani, oklevetani, kažnjavani, napadani jer su pred svojim profesorima, poglavarima i provincijalima bespoštedno branili i živjeli nauk jedne, svete, katoličke i apostolske Crkve! Poput kakva antibiotika, koji valja uzeti tek pošto smo i sami izloženi nekakvoj virozi, u protivnome antibiotik može škoditi – molimo na krajnji oprez s ovim teškim i bolnim saznanjima! I sve pozivamo da cijelo vrijeme razmatraju o velikom daru crkvene hijerarhije te o dužnosti sinovske odanosti prema njoj!**

Na kraju napominjemo: uvijek se teško bilo spasiti, visoka je to cijena i uska vrata, naše vrijeme u tome nije jedina iznimka, no kada nam voda dođe do grla, kada nam nevjera i otpadništvo hoće oduzeti radost u vjeri, sjetimo se što su sadašnje muke u usporedbi s vječnosti u gledanju lica Svevišnjega koja nas očekuje.

Na blagdan svetoga Ilije Proroka 2005. Autori

DRAŽA MI JE STARA CRKVA!

(riječi biskupa Maximiliana Ziegelbauera iz Augsburga)

Stara Misa, tridentska Misa, klasični rimski obred, tradicionalna misa, latinska misa – sve su to nazivi na koje pogdjegdje nabasamo te se gdjetko začuđeno priupita što je zapravo posrijedi! Drugi i dalje naivno nastave prolaziti pored toga, ne sluteći valjda dramatičnost i urgentnost cijele situacije. Ili su svi oni negativni komentari, kritike i upozorenja odveć prisutni u podsvijesti da u istom trenutku utrnu svaku iskricu zanimanja za ovaj nadasve složenu i tegobnu problematiku.

Poneka požutjela fotografija iz pedesetih, crno-bijeli prikaz celebracija blaženog kardinala Stepinca s leđima «prema puku», jadikovanje nekog osamdesetogodišnjeg svećenika u samoći zidina svećeničkog doma, suze dobrog sijedog redovnika i polu tihe molbe da o tome nikome ne govorite, tugaljiv smiješak pobožne časne sestre čije oči živo zabljesnu zapljusnute sjećanjima jednog davno potisnutoga, no nikada posve zaboravljenog dubokog duhovnog iskustva koje se kojiput učini samo nekom fatamorganom: iskustva nadnaravno lijepe stare latinske Mise, Mise naših predaka, Mise služene stoljećima po našim selima i gradovima, Mise uz koje su stasale nebrojene kolone svetih nam predaka čija je svagdašnjica bila obilježena svetošću poradi njihove duboke ljubavi i poštovanja upravo te i tako služene sv. Mise. Pa i nakon nekoliko desetljeća zajedljivih primjedbi o navodnom nepoznavanju obreda ili nedostatnom, odviše pasivnom sudjelovanju na sv. Misi, nakon podjarivanja mržnje i poduzetih mjera da ga mlađe generacije nikada i ne otkriju, a kamoli zavole, premda taj obred nikada i nije bio abrogiran, nigdje eksplicite zabranjen, životi nam starijih ljudi silno svjedoče koliko je duboko u njihovu svagdašnjicu, njihove radosti i boli, strahove i nade, uspone i padove, u grešnu ljudsku stvarnost – prodirao obred koji uistinu bijaše melem dušama, lijek grešnosti, koji su oni itekako razumjeli i mnogi znali sudjelovati onako kako to naš Gospodin upravo i želi – **srcem, poput Presvete mu Majke i ljubljenoga Učenika podno križa razapetoga Bogočovjeka na Kalvariji ili poput kakva bolesnika: slijepca, njemaka ili uzetoga koji sjedi uz cestu negdje u Galileji ili Judeji dok Učitelj pored njega prolazi** – to i takvo «djelatno sudjelovanje», jasno, bez mnogo odgovaranja (premda se svi sjećaju raspjevanih nedjeljnih misa) i navodnog razumijevanja svake riječi, s čime se danas pretjeruje gotovo do patoloških razmjera, baš ta usredotočenost na bitno, molitva, šutnja i razmatranje bilo je izvorom vjere naših baka i djedova, starijih svećenika i

...nih sestara, to je ona živa vjera mučenika i priznavalaca koju tako često oćute mlađi i bolno uzdahnu ili kriknu, ne znajući većma gdje joj je izvor, u kojoj je to ona «školi» naučena. Vjerski je život generacija stasalih uz novi obred prepun takvih i svakojakih drugih mučnih pitanja na koja nitko ne umije odgovoriti kao i strahova koje nitko nije kadar odagnati: protuslovlja i nelogičnosti bolno prate, poput kakve neugodne sjenke, vjerski život današnjega mladoga katolika. Nije ni čudno da su mlade generacije tako ranjene, toliko krhke, lomljive i nepostojane, sve je to i dobro uzmemo li u obzir zamućene izvore na kojima se njihova vjera morala napajati: kao i licemjerje dežurnih «komesara» koji vrište o potocima negepskim – no, kristalno je jasno da su odveć često posrijedi zamućeni proljetni potočići, a sve češće i usmrđene ljetne bare i baruštine iz kojih mogu proisteći samo zmije, žabe i komarci malaričari.

Mnogi stariji, dakako, nisu uopće poznavali latinski, što se desetljećima uvijek iznova naglašava, držeći to valjda prvom (i posljednjom) nepremostivom zaprekom da bi taj obred imao pravo na postojanje. No za istinsko sudjelovanje na staroj Misi to uistinu nije ni bitno, kao ni za grkokatoličku liturgiju nije bitno znate li dobro gramatiku staroslavenskog jezika: posve je svejedno čuvate li ovce po Žumberku ili radite u nekom institutu za staroslavenski jezik – to je doista, napomenimo to jednom zauvijek, drugotno pitanje. Isto vrijedi i za druge katoličke obrede, isto vrijedi i za tradicionalnu sv. Misu! Izuzetak su u svemu novi obred te bezbrojne protestantske službe Božje od kojih je nerijetko ozbiljnija i sadržajno bogatija završna sjednica učiteljskog vijeća neke škole! Stari obred, napomenimo još jedanput, nije novi obred na latinskome. Problem sakralnog jezika jest jedan od gorućih, no samo slavljenjem sv. Mise na latinskome ni u kom slučaju ne bi bila riješena cijela problematika. Između ta dva obreda kada se, dakle, oba služe na latinskome, leži nepremostiv jaz – premda je pohvalno slaviti novi obred na latinskome (poglavito zbog dvoznačnog i krajnje opasnog prijevoda riječi konsakracije «pro multis» izrazom «za sve ljude», namjesto teološki ispravnim «za mnoge») on ipak ostaje hladnim, sterilnim, sa svim ambivalentnim formulacijama i liberalnim sofizmima sadržanim već u latinskom izvorniku. Stari je obred neizmjerno dublji, topliji, pravovjeran je, prokušan i posve odgovara čovjekovoj naravi i potrebi za ispravnim i prikladnim štovanjem Boga.

A o tome nam najrječitije govori vjerski život starijih ljudi, njihovo stvarno poznavanje biti, njihovo svjedočenje i zdušno pristajanje uz Kristov nauk i Njegovu Crkvu te djelovanje i živost Crkve, njezin snažan ustroj i monolitnost dok se slavio stari obred, mnoštvo duhovnih zvanja i obraćenika kao i njezina snaga u sučeljavanju sa svim izazovima vremena od Tridentskog sabora sve druge polovice 20. stoljeća, a sve do nesretnog datuma

3. travnja 1969. kada je promulgirana apostolska konstitucija «Missale Romanum», kad je otpočela shizofrenija crkvenog života koju svi predobro osjećamo.

No, ne zaboravimo: i dok je Misa bila na latinskome, bilo je mnoštvo vjernika koji su poznavali latinski, koji su bili kadri «sve» razumjeti; već je puno prije reforme izrađeno i nekoliko vrlo kvalitetnih prijevoda te je svatko mogao doći do njih. Čitanje tekstova svete Mise na svome materinjem jeziku, privatno iz molitvenika, bila je uvriježena praksa u susjednim nam zapadnim zemljama već nekoliko stoljeća, premda se na sv. Misi moglo sudjelovati na više jednakovrijednih načina, već po čovjekovu afinitetu, mentalitetu, dobi...Neka se zna: više nego danas se propovijedalo o ustroju i teologiji svete Mise. Budimo iskreni: s današnjom situacijom se to, uistinu, ni kvalitativno ni kvantitativno ne da usporediti!

Ne zaboravimo da su čitanja i propovijedi uvijek bile na narodnom jeziku – čak su se poslanice i Evanđelje u Hrvatskoj i pjevale na narodnom jeziku - da su sve ponajljepše crkvene pjesme pjevane kao i danas na hrvatskome, one su i iznikle iz stare liturgije, nisu nam trebale uvezene protestantske šansone, često odveć plitke i infantilne (i heterodoksne); da se krunica, pučke pobožnosti, molitva križnog puta i mnogo drugih stvari uvijek obavljalo na narodnome jeziku: mit o latinskome koji je posve dominirao i koji je sve gušio, a koji nitko nije razumio, jeftina je modernistička izmišljotina koju će vam odmah servirati čim zucnete o starom obredu. Ponavljamo: nebitno je jeste li meli Ilicu ili splitsku pjacu ili ste prevodili Cicerona ili čak sv. Tomu – za stari je obred to bilo sekundarno. Svi su mogli jednakovrijedno sudjelovati, «djelatno» - ako želite da se tako izrazimo!

Ta, liturgija nije samo kateheza. To nije poučavanje katekizma gdje je neminovno sve dobro razumjeti. Sveta je Misa kult – najizvrsnija molitva, uprisutnjenje Kalvarijske žrtve koju zaređeni svećenika prinosi za sebe i puk te stoga tu vrijede posve drukčija pravila. A to se poglavito odvija na oltaru, žrtveniku – stoga okrenutost k Istoku, odvajkada simbolu «Krista koji će ponovno doći», stoga stoljećima stare molitve, stoga sakralni jezik, stoga nema mikrofona – Gospodin doista izvrsno čuje molitve koje su mu upućene. Kakav je to kult kojemu je središte mikrofon, a ne žrtvenik – nije čudo da je toliko banalnosti, prosječnosti, dosade na ovome razbrbljanom obredu!

Katolička crkva zapadnog obreda, odrekavši se latinskoga jezika, sada je unikum u usporedbi sa svim drugim katoličkim obredima, ostalim kršćanskim konfesijama i svim većim svjetskim religijama koje sve poznaju sakralni jezik. Time je upala i u sukob sa svojom praksom tijekom duga dva tisućljeća.

Osim toga, valja spomenuti još jedan kuriozitet koji se danas prečesto previda: ljepota se oduvijek pripisivala Bogu, to je jedno od Božjih bitnih svojstava. Bog je dobar, svemoćan, pravedan i...beskrajno lijep. Raj je također beskrajno lijep kao i nebeska liturgija u kojoj se korovi anđela, sveci i mučenici klanjaju Trojedinome Bogu. Sukladno svemu iznesenome i liturgija morala svakako biti: beskrajno lijepa. Ako usporedimo «ljepotu» starog i novog obreda, odmah nam postaje jasno zašto toliko umjetnika roni suze za tradicionalnim obredom, jer umjetnici su ljudi u pravilu kadri malo više «vidjeti, čuti i namirisati» ljepotu kao Stvoriteljeve tragove u grijehom narušenom skladu njegovih djela stvaranja, oni umiju donekle osjetiti beskrajnu ljepotu raja zemaljskoga koji je nestao kao i novoga Jeruzalema, novoga neba i nove zemlje i trajne nebeske liturgije kojoj hrlimo ususret, te je posve jasno da se na najuzvišenijoj od svih kršćanskih molitava kojom se Njega slavi i hvali te mu se zahvaljuje da je njegov jedinac Sin umrijevši na drvetu križa prinio zadovoljštinu baš zbog tog narušenog sklada «tsunamijem» istočnoga grijeha, toliko pazilo da sve bude iznimno lijepo. Pogledajte samo na nekim snimkama visoku razinu, dostojanstvo i ljepotu pontifikalnih misa ili Tijelovskih procesija koje je predvodio blaženi kardinal Stepinac: ta razina nikada nije dostignuta danas u puno povoljnijim uvjetima ni u jednoj od naših prvostolnica. Koliki i danas plaču za predivnim obredima polnoćke u splitskoj katedrali na koju su dolazili toliki mladi....Negda je svečani rekvijem u malo ljepšoj župnoj crkvi bio dostojansvenijim i ljepšim, stilski dotjeranijim nego sada u bilo kojoj hrvatskoj katedrali! Osim toga, tko je ikada upoznao tradicionalne katolike, zna koliko vode računa da svaka pojedina služena sv. Misa bude jedinstvena i lijepa. Svijest o brizi za ljepotu liturgije kao o primarnoj dužnosti svakoga kršćanina koliko je to u njegovoj moći, imanentna je tradicionalnom svijetu. Banalnost, prosječnost, nonšalantnost, birokratska hladnoća i trka da se obred samo «odsluži» strane su tradicionalnom duhu. Dobro znademo da je sve spomenuto svakim danom sve više zamjetno i dominantno na novom obredu.

Stara liturgija doista bijaše (i jest) nebeski lijepa, bijaše (i ostaje) predokusom divota koje nas iščekuju u Kraljevstvu Nebeskome!

Koliko je do sada ljudi zavapilo, a i mi im se priključujemo: jao, jao, jao – što su nam oduzeli!

Da je taj destruktivni proces barem zaustavljen: i dalje se lagano brišu tragovi staroga obreda i njegova duha u prelijepim pučkim pobožnostima, procesijama i pasionskoj baštini, a sve to odumire kao potočići kad im presuši izvor: pa dokle sve to?

Ljepota i bogatstvo oltara i kaleža, albi i misnica, mjesecima vezenih i ukrašavanih u tišini samostanskih zidina uz neprestane molitve dobrih redovnica ili svetih majki koje bi u

časovima predaha koji bi im ostali kad bi djeca bila negdje, a muž daleko na poslu, zdušno prionule ovome mukotrpnom poslu, danas se tako besramno difamira izrazom trijumfalizam. Bilo je to samo ono što svako kršćansko srce koje je ikada osjetilo dobrotu i ljubav Božju učini: stavlja Boga na prvo mjesto u vlastitu životu, dakle, logična posljedica vraćanja Gospodinu primata u našemu životu koji mu svakako pripada. U vremenu u kojemu se stidimo pretkoncilskog «trijumfalizma» i tobože solidariziramo sa siromasima te stoga odričemo sjaja i raskoši paramenata i crkvenog posuđa, nemali nas se broj lecnuo, pošto smo usporedili vrijednost albi (često sašivenih od istoga materijala kao i stolnjaci u samostanskoj ili župnoj blagovaonici) i kazula jedne naše prosječne župe: njihova je vrijednost kadšto manja od novoga župnikova mobitela (s kamerom).

Crkveni život je oduvijek bio određen do u detalje, nije to bilo nešto neodređeno i stihijsko. Nije to nekakva konfuzija u kojoj su dobri samo podobni koji ništa ne pitaju i poslušnički izvršavaju nečije naredbe kao nerijetko danas – i to u vrijeme kada se toliko govori o daru slobode i vjerničkoj zrelosti i odgovornosti! Jasno, u palom svijetu potrebna je beskrajna ljubav, poniznost i praštanje u svakodnevnim međuljudskim odnosima. Osobito ljudskih nesavršenosti kojih se nitko od nas tako lako ne riješi, kadšto ni cijeli život. Kritizerstvo i permanentno osuđivanje drugih nipošto nije kršćanski stav. A vađenje brvna iz vlastitog oka ostaje prioritetom za svakoga istinskog kršćanina katolika, dakle i svakoga od nas. (I stalna opasnost od samodopadnosti i oholosti, jer smo spoznali nešto više od drugih, permanentna je prijetnja našoj odveć krhkoj ukorijenjenosti u Božjoj milosti, napose danas kada se nama mladima već desetljećima preko knjiga, medija surovo nameću samopoštovanje i samoobožavanje, dakle oholost kao istinska vrijednost). Ne zaboravimo, pak, da kršćanska dužnost ne prestaje samo kod vađenja brvna iz vlastitog oka kako nam danas mnogi tumače: postoji i stalna obveza i budnost glede čistog i pravovjernog nauka, usprkos prijetnji pada u farizejštinu. Obveza da svi «naviještamo» Evanđelje, da svjedočimo kad treba svjedočiti, da govorimo kad treba govoriti, «bilo prikladno ili neprikladno»! To je poput onoga boja koji je i sveti Pavao bio, to je ona trka koju je trčao! To je ono gorljivo revnovanje svetoga Ilije za Gospodina nad vojskama! Odatle «drskost» ustati protiv zlih plodova reforme!

Ako je istina da su kupaonice nekih biskupa u zapadnim zemljama s umjetničkog stajališta puno domišljatije, usto vrjednije i skupocjenije od svih njihovih pontifikalija, teško je povjerovati da je to izraz siromaštva i solidarnosti s potrebitima te da je trijumfalizam i raskoš veliki «porok» pretkoncilskog katolicizma. Pa tko hrpu sličnih, pa i gorih pojava može mistificirati i opravdavati. Nije grijeh u tom slučaju postaviti nekoliko pitanja: sebi i drugima kao i cijelom duhu reforme, jasno, uvijek u ljubavi i poniznosti, ne zaboravljajući nikada

[illegible] vrijednost crkvene hijerarhije i svetost mnogih njezinih članova te dužnost [illegible] odanosti prema njoj! Ovdje zahvaljujemo rijekama hrabrih biskupa i svećenika koji, osobito u zapadnoeuropskim zemljama i u Americi, smjelo ustaju protiv falsificiranja i uništavanja kršćanstva. Mi slijedimo njih i njihove opomene, ne bježeći kao lude krave od bilo kojega autoriteta! Žalosno je, ali istinito da postoje i oni drugi, sveprisutni u masonsko-liberalnim sredstvima javnog priopćavanja: nesretnici koji već desetljećima smjelo i sve češće i javno iznose ambivalentne teze i kadšto i krivi nauk – i to javno prkoseći Rimu!

Naposljetku, zaključujući, s pravom se pitamo: ne opovrgava li vjerskih život i spremnost na žrtvu do mučeništva kod naših baka i djedova tu otrcanu frazu da su bili odveć pasivni i da ništa nisu razumjeli? Da je «dvoklasna» liturgija bila anakronizmom koji je valjalo približiti sadašnjem čovjeku. Da je bila bolno klerikalizirana, a da je puk naivno blejao poput ovaca. Kako to da današnje generacije koje sve razumiju i koje su tako aktivne, hrle iz crkava i srljaju u zagrljaj svih mogućih sekti ili svoju vjeru žive tako površno, mnogi i ne vjeruju u obnavljanje kalvarijske žrtve i transsupstancijaciju, Kristovo božanstvo, a tako divno sve čuju i razumiju? Tko to zapravo bleji? Je li ta i takva razumljivost i sudjelovanje, kakvo nam se u posljednjim desetljećima u velikom stilu nameće doista pouzdan i odsudan kriterij? Ne, ne i ne, nipošto.

NADMOĆ STAROG OBREDA

Nije presmiono tvrditi, premda se to u prvom trenutku može i činiti, da su naši preci «djelatnije» sudjelovali na starom obredu od današnjih generacija koje se hvastaju kako je velika stečevina reforme upravo «djelatno sudjelovanje», na latinskome bismo rekli «actuosa participatio», a ta je sintagma postala svojevrsnom reformatorskom krilaticom i kao nekakvim opravdanjem svih uvedenih štetnih novotarija. Pozabavimo li se, međutim, bez predrasuda i ideoloških natruha cijelom problematikom, zacijelo ćemo doći do zaključka da je stari obred čovjeka puno snažnije i sigurnije vodio k Bogu.

Usuprot našoj ljudskoj krhkosti i naravi ranjenoj grijehom praroditelja, oslabljenoj volji i pomućenom razumu, vođeni Duhom Svetim i naučeni istinskom dubokom sudjelovanju na sv. Misi upravo na starom obredu čiji je misteriozni spoj nadnaravne ljepote, svetog ugođaja – sakralnosti i sklada povlačio njihove duše da se iz vremenitosti vinu k vječnosti, da iz doline suza krenu k Vječnomu, oni su znali tko je On, Utjelovljena Riječ koju je Duh Sveti navijestio, koju je Djevica Majka rodila. ON je našom zemljom hodio, propovijedao Radosnu Vijest, obraćao, ozdravljao bolesne, izgonio zloduhe, koji je radi nas i našega spasenja podnio strahovita poniženja, poput najgorega razbojnika osuđen, bičevan, popljuvan i prezren, mučen i raspet na drvetu križa, čija je predragocjena krv potekla s križa da opere naše grijehe; koji je umro radi našega spasenja, uskrsnuo i uzašao na nebesa, koji nam je ostavio svojega Svetoga Duha i koji će doći suditi žive i mrtve, čijem kraljevstvu neće biti kraja. Sve je to znanje duboko u duše svih sudionika upisivala tradicionalna Misa koja je odisala ovim najvećim istinama, u njoj se zrcalio sav život Njega – njegova božanstva i čovještva, njegova svemoć i pravda, ali i njegovo milosrđe i ljubav prema palom čovjeku. Budući da je izrasla iz svete Predaje, a nije skrojena tko zna gdje i pod kojim uvjetima, izravno je prenosila nepromijenjeni i nepromjenjivi nauk svete Majke Crkve da je Misa ponajprije i poglavito posadašnjenje i uprisutnjenje Isusove kalvarijske žrtve na križu te da je tim činom Isus Krist Ocu prinio zadovoljštinu za naše neizmjerene grijehe i uvrede Vječnoj Pravdi i time je postignuto naše otkupljenje.

Ta misa, najveće od svih umjetničkih djela – umjetničko djelo par excellence, «Gesamtkunstwerk», usporedivo jedino s veličanstvenim, raspjevanim tradicionalnim katoličkim istočnim liturgijama – koje je mogao razumjeti japanski šogun, američki farmer, francuski grof, njemački znanstvenik, kao i splitski profesor i babogredski seljak,

kontemplativna monahinja i samoprijegorni misionar u afričkim pustarama i koja je svima služila kao najbolja škola molitve, da najbolja i najbitnija škola molitve i pobožnosti, i nepresušno vrelo vjere, ufanja i ljubavi te duhovna domovina o kojoj se danas samo može sanjati. Budući da se nisu prenaglašavala nikakva protestantska krivovjerja o zborovanju, večeri-gozbi i prisjećanju, budući da nije odviše stavljao naglasak samo na radost uskrsnuća, na Uzašašće i parusiju, stara je Misa bila vrelom bezbrojnih milosti za žive i mrtve, kao i za cijelu Crkvu. Nije cjepidlačenje insistirati da se bez ispravnog pravovjernog nauka, pridržavanja crkvenih uredaba i korektnog slavljenja, kako se to cijelu povijest i činilo, duhovni plodovi i blagodati svete Mise uvelike smanjuju, a nerijetko se događaju i nevaljane, čak i svetogrdne celebracije – a to je upravo rak rana današnje Crkve, maligni tumor koji pritišće cijeli joj organizam i baca metastaze na svaki vitalni organ. Tek kada se ukloni, kada nanovo zasja sva ljepota katoličkog nauka, kada se nanovo zdušno počne slaviti Kristova nekrvna kalvarijska žrtva, kako se to dva tisućljeća i činilo, iz pustinje će, kako sad izgleda većim dijelom katolički svijet, provreti vode života i obnove, zapuhnut će vjetrovi istinske katoličke reforme, kako je to već bivalo u povijesti.

Bespotrebno cjepidlačenje, rigorizam i krajnje pretjeran rubricizam – prišivci kojima se u teološkim raspravama redovito časti stari obred – također su otrcane fraze i izmišljotine kojima se žigoše one koji se savjesno pridržavaju svete Predaje. Zahvaljujemo Gospodinu zbog činjenice da gotovo svi svećenici koji danas slave staru Misu imaju ono što većini nedostaje: imaju živu, cjelovitu katoličku vjeru, bez kompromisa s duhom vremena, bez mlakosti i zastranjenja. Ujedno su očuvani i od manje ili više pretjeranog bijega u apokaliptična iščekivanja čime su pogođeni bezbrojni divni i pravovjerni stariji svećenici, koji su na vlastitoj koži iskusili razornost ikonoboračkog divljanja te se nisu bili kadri othrvati prejakoj reakciji na njih kao i od bolesnih karizmatičarskih fideističkih i sve češće protestantskih zastranjenja u koje upadnu mnogi mladi svećenici u bijegu od dominacije racionalizma i relativizma koji sve rastače, tražeći utočište, toplinu i narušeni identitet u dinamici takve skupine.

Valja napomenuti: zloporaba je svakako i prije bilo: nemara, tvrdoće srca pa čak i otpadništva, međutim, ustroj je stare Mise bio toliko kompaktnim, imunim na različite napadaje, da baš i nije bilo lako razbiti koherentnost cijeloga sustava. Jasno, ukoliko bi se netko i drznuo, ostali bi vrlo brzo reagirali i gotovo bi uvijek neposredno uslijedile sankcije. I današnja iskustva pokazuju da u tradicionalnim skupinama i redovima diljem katoličkog svijeta, čim neki svećenik ili ministrant nehotice nešto izostavi, zaboravi ili skrati, u tom trenutku velika većina vjernika odmah zamijeti što je posrijedi. Ako bi to bilo hotimice,

jamačno bi mnogi vjernici odmah reagirali! Tu je svijest o vrijednosti i svetosti svete Mise te o dužnosti brige o njoj kao i uvijek živa i zamjetna. U novoj, pak, misi, poglavito na Zapadu, nekad se čini da je svaka novotarija dobrodošla. Vrlo rijetko dolazi do reakcija, pa i kad su novotarije prave zloporabe. Nekakva je letargija i zlovoljnost toliko poharala katoličke župe i samostane da se nitko ni nakon opetovanih poziva iz Rima ne usuđuje bilo što konkretnije poduzeti. Najeklatantniji primjer te čudnovate obezglavljenosti velike većine vjernika i svećenika na novoj Misi jesu česte krađe svete Hostije, olakšane, dakako, nedostojnim pričešćivanjem na ruku: nerijetko gotovo nitko ne reagira, ili su reakcije odviše stidljive, neuvjerljive...Ili se žarulja upali kada je sve... odviše kasno!

Zamislimo da se ista stvar dogodi na tradicionalnoj Misi: to bi najprije bilo iznimno otežano načinom primanja svete Pričesti: klečeći na pričesnoj klupi i to uvijek samo na jezik. Ako bi se takav nesretnik i drznuo bilo što poduzeti, teško da bi nešto takvo promaklo budnom svećenikovu oku koji jasno shvaća svoju dužnost brige o sveti Hostijama: nema tu bojazni od vjernika, poglavara itd. Reakcija bi bila promptna. Osim toga, tu je i budno oko ministranta koji drži pliticu te briga ostalih koji se pričešćuju te, jamačno, i velike većine nazočnih vjernika. U slučaju da se za jednu takvu uspjelu krađu sazna, tradicionalni se vjernici odmah pozivaju na molitve, devetnice ili čak i cjelonoćno klanjanje kao zadovoljštinu za počinjeni sakrilegij. Ako su nam već od djetinjstva naviještali da je tako bitno izgraditi «sensus fidei» koji će nam biti svjetionikom u svim životnim burama i neizvjesnostima, i prosudbi fenomena koji su od Boga, a koji nisu, smijemo li se tim «sensusom» okoristiti baš u ovom slučaju tako nužne brige o Presvetom Oltarskom sakramentu, najsvetijoj stvari Crkvi povjerenoj. Ili ćemo i dalje nastaviti gaziti i po svojim kršćanskim osjećajima, zdravom rasuđivanju i patološki ustrajavati na gledanju na sve s malo «vedrije» strane, a primjerene reakcije držati odveć pretjeranima, fanatičnima i srednjovjekovnima! Katoličko je pravovjerje već stoljećima bilo omraženo. Ponižavalo ga se pojmovima kao: ultraortodoksizam, ultramontanizam, hiperkatolicizam, papizam – razlika je samo da se prijašnje generacije toga nisu stidjele, nego su ustrajavale u svojoj čistoj vjeri bez popuštanja liberalnim sveznadarima. E, kad bi današnje generacije htjele učiti iz crkvene povijesti na što nas je blaženi kardinal Stepinac vazda pozivao. Ne, to je zabranjeno. Određenim se pojavama ponetko još divi samo kao nekakvim muzejskim eksponatima. Ali enciklike blaženoga Pija IX, Lava XIII, svetoga Pija X, Benedikta XV, Pija XI i Pija XII: poglavito osude liberalizma i modernizma, masonerije, komunizma i nacionalsocijalizma, osude ekumenizma kakav se danas prakticira kao i velike većine novotarija uvedenih tijekom liturgijske reforme kao i zlosretne vjerske slobode – sve to se ne smije nigdje ni spomenuti, a pritom govorimo samo o novijoj crkvenoj

povijesti – stječe se dojam da su ovi pape živjeli u Abesiniji za vrijeme vladavine kraljice od Sabe, a ne krajem 19. i u 20. stoljeću, odgovorivši jasno katolički na veliku većinu problema koji nas danas pogađaju te nam tako i danas mogu poslužiti kao svjetionici na ovom odveć uzburkanom moru koje sa svim strana udaraju vjetrovi otpadništva i bezboštva.

No, za mnoge crkvena povijest počinje antropološkim zaokretom, državnim udarom od prije nekoliko desetljeća: imanencija, a ne trascendencija obilježava danas svaku poru crkvenoga života. Sve je prije toga takvima bilo mračnjaštvo, fanatizam, prisila i farizejština. O kako su upravo spomenuti pape pronicljivo nagovijestili ova vremena! Koliko li je samo mudrosti u tim djelima: valja nanovo otkriti proročki im zamah!

PREVRAT U KATOLIČKOJ CRKVI

Jedna od najžalosnijih problema u crkvenoj povijesti koji već desetljećima zaokuplja ponajbolje katoličke mislioce, umjetnike i obične vjernike jest tegobno pitanje zašto je i na koji način je tradicionalna sv. Misa protjerane iz naše sredine, Misa proglašena nepoćudnom, bezvrijednom, gotovo škodljivom... Ono što nam je do jučer bilo sveto, postalo je najzabranjenijom stvari, kako je to govorio kardinal Ratzinger, sada Sveti Otac Benedikt XVI. U našoj javnosti – olovna šutnja o ovome problemu. U zapadnom svijetu, negda uzorno katoličkome, crkve su poluprazne, na obrede koji nekada podsjećaju na sve osim na katoličku sv. Misu, dolazi još pokoji umirovljenik i pobožna stara bakica, dakako, naučena nekada davno što je to zapravo sveta misna žrtva te zašto je nužno za spasenje duše polaziti redovito nedjeljom i zapovjednim blagdanima na nju.
Statistike govore da će se situacija još većma pogoršati, da vrlo brzo neće biti zaređenih svećenika koji će slaviti sv. Misu, da će opustjeti čak i oni samostani koji dosada još nisu poharani ovom čudnovatom kugom našega vremena. Održavaju se mnogobrojni teološki simpoziji i organiziraju se različni susreti i savjetovanja, troše se izdašne svote novca, bacaju se hektolitri tinte i tone papira, traži se lijek ovoj nepoznatoj bolesti koja već stoljećima nije ovako silovito nahrupila na svetu Crkvu, Mistično Tijelo Kristovo! Odgovor nije još pronađen, nitko i ne predviđa da će ga se skoro ili uopće pronaći!

Kler i episkopat, da bi doskočili ovom samouništenju Crkve, dižu svoj glas, jadikuju i kukaju, opominju, kore i prijete – no plodovi svega toga su zanemarivi... Mladi se pitaju, čemu zapravo toliko buke, ne ide li razvoj u smjeru koji i oni samo naglašavaju, nije li ovo ostvarenje smjernica svečano proklamiranih s profesorskih katedra bogoslovnih fakulteta, pa čak i s propovjedaonica prvostolnica i velikih svetišta. Tko tu koga zafrkava?

Nije li tradicionalna Misa rudiment koji je morao nestati, nije li to bio balast koji je valjalo odbaciti kako bi crkveni život nanovo živnuo kao počesto u crkvenoj povijesti kada su počinjale velike, korjenite reforme? Pa tu je prašinu koju su nanijela stoljeća valjalo skinuti kako bi današnji svijet iznovice otkrio ljepotu i radost katoličkog življenja? Zar nisu svi oni koji navijek gunđaju o nekakvoj sv. Misi iz prošlosti u biti samo sektaši, bolesni retrogradni umovi koji nisu većma kadri napustiti svoja preživjela uvjerenja i nekakve sulude sheme koje danas nemaju mjesta u Crkvi, premda se među takvima, vjerovali ili ne, naiđe i na velike

filozofe, glazbenike, umjetnike današnjice, pa čak i na podosta svećenika biskupa i nekoliko (zaluđenih) kardinala iz najviših crkvenih krugova?

Začudo, o toj se temi tako malo piše. Pa čak i veliki crkveni listovi i tjednici, renomirani teološki časopisi je prešućuju? Pa zašto sve to?

Zar sve promjene nisu došle od nadležnih autoriteta te su time u skladu s crkvenom Tradicijom?

Nisu li jedno vrijeme rušenje oltara, spaljivanje misnica i plašteva, izmišljanje i uvođenje novotarija te utiranje novih putova bile legitimne metode provođenja reforme?

Nije li «revolucionarno nasilje» nad tradicijom (i tradicionalistima) bilo znakom otvorenosti duha, intelektualne svježine i svijetle budućnosti?

Zašto se hvatati latinskog jezika koji nitko ne razumije, zašto klečati ako su prvi kršćani stajali u tijeku molitve, nije li djelatno sudjelovanje ostvareno upravo uvođenjem novoga obreda?

Nije li cijela reforma povratak na liturgiju prvih kršćanskih stoljeća, na izvore, na ljepotu i jednostavnost starog rimskog obreda lišena srednjovjekovnih trijumfalističkih natruha, bizantskog dvorskog ceremonijala i rigorističkih monaških pretjerivanja?

TRAGIKA SUVREMENOG IKONOKLAZMA

Nesretne godine 1969. otpočela je hekatomba – bjesomučna hajka na sve što je podsjećalo na katoličku tradiciju. To ludilo desetljećima ne jenjava i poharalo je svaki najudaljeniji kutak Katoličke crkve ostavivši iza sebe jezive ruševine dosad neviđenih razmjera. Ovo novo ikonoborstvo opustošilo je naša svetišta, ispraznilo crkve, desetkovalo redovništvo, zastrašilo pomladak, ucvililo mnoge katoličke obitelji. Monolitnost crkve gotovo je razbijena, misije su na izdisaju, broj konvertita se višestruko smanjio, broj otpadnika, međutim, progresivno se uvećava. Utjecaj Crkve u današnjem društvu, navlastito u onim zemljama u kojima je reforma «bolje provedena i uspjela», utjecaj na prosječna čovjeka i na cjelokupno društvo, matematički rečeno, nalazi se desno od zareza.

Gdjekoji se propagator te nesretne reforme još se uvijek s propagandističkom agresivnošću busa u prsa, nagovještavajući novo proljeće Crkve, premda smo upali u najoštriju sibirsku zimu, ledeno doba koje katolički svijet poodavna nije doživio. Iz usta mnogih teologa (koji eto još imaju pridjevak katolički) i dalje izlaze, usuđujemo se reći: hule – bezobzirno rigaju po cijeloj katoličkoj prošlosti, a to se još drži normalnim, kao da je Crkva počela živjeti kada su je oni, hoteći ili ne, znajući ili ne, počeli razarati skupa sa svim neprijateljima i otpadnicima. Neprijatelji su Crkve skupa s otpadnicima u njezinim redovima orkestriranim akcijama iz dobro nam poznatih centara moći i zla, s neviđenom himbom brutalno provodili svoje ciljeve, ne prežući ni od zastrašivanja, klevete, odmazde, lažući cijelu katoličku javnost kao i sami Rim. Svi su se ti nagovještaji i obećanja pokazala odviše utopijskim, sve su to bile tlapnje i sanje, s teškim posljedicama koje svi predobro osjećamo.

Mnogi su, Bogu hvala, ispod naplavina te silne demagoške retorike već davno osjetili bezočnost i vulgarnost cijelog pothvata te izravno počeli pružati otpor samouništenju dosada neviđenih razmjera. Njima doista dolikuje naša zahvalnost i divljenje. Od samoga je početka nešto smrdjelo, nakon više od tri desetljeća sve se to jasnije vidi, možda je potrebno još neko vrijeme da to svi i priznaju!

Usporedite li ovaj obred koji je iznjedrila reforma s bilo kojim drugim obredom, a na raspolaganju stoji više prelijepih istočnih katoličkih obreda, zaključak je neumitan: novi se obred umnogome udaljio od svih drugih katoličkih obreda, udaljio se od cijele zapadne

tradicije, postavši odveć banalnim, antropocentričnim, protestantiziranim. Posrijedi je prekid s tradicijom s kobnim posljedicama.

Počnete li tražiti opće kriterije jedne kršćanske liturgije, više ili manje bitne: sakralni jezik, odvojenost svetišta od ostalog dijela crkve, okrenutost k istoku u tijeku slavljenja liturgije, razlikovanje uloge svećenika i puka, snažno izražen žrtveni karakter liturgije, pobožno i prikladno crkveno pjevanje, skrupuloznu briga o svetim prilikama, prelijepe i skupocjene paramente, čašćenje relikvija, često križanje i cjelivanje oltara, poklicanja ili duboke naklone, tamjan, svijeće, škropljenje, jasno naviještanje vjerskih istina o sv. Euharistiji, trinitarne formule, povlašteno mjesto poglavito Blažene Djevice Marije, Majke Gospodina našega Isusa Krista te svetaca i mučenika, spominjanje anđela, osobito svetog Mihovila Arkanđela, prisjećanja na samo na Božju ljubav i milosrđe, nego i na Njegovu pravdu i sud koji nas čeka, pričešćivanje na usta, nikada na ruke, ljepotu i sveti ugođaj sakralnih građevina unatoč različnosti stilova, kultura i naroda, snažan latreutski, poklonstveni aspekt u liturgiji, svijest o vlastitoj grešnosti i snažna potreba za otkupljenjem - u gotovo svim ćete ih drugim obredima naći, i u starom obredu, dakako, no, u novom obredu sve je to bitno drukčije, iako su već prema tome koliko je reforma korjenito provedena, neke bitne stvari i preživjele, međutim, sve je to nekako fragmentarno, nepovezano, odveć utopljeno u jedan novi, čudni sustav. Dok su novu Misu slavile generacije svećenika izrasle na starom obredu, unoseći mu duh i u novi, činilo se nekima da će taj obred moći opstati. Ali udaljavajući se od staroga obreda, u nepovrat su otišli i pobožnost kod slavljenja kao i znanje kako ga ispravno slaviti: danas imamo obreda gotovo koliko i svećenika – tiraniju kreativnosti i inovativnosti, unošenja sebe u obred, čak i kod iznimno pobožnih mladih svećenika, koji opet stvaraju svoje «iznimno pobožne obrede», odveć autonomne, emancipirane koji odišu specifičnim pobožnostima i darovima konkretno tih svećenika – što je, nažalost, dijametralno oprečno samome pojmu obreda, a vjernike stalno odvraća na nebitne stvari.

Premda je valjan, a i to se u mnogim zapadnim zemljama poradi svakovrsnih zloporaba često postavlja u pitanje, ovaj obred premalo ižaruje čisto pravovjerje i vjerske istine Katoličke crkve, premalo uzima u obzir cijeloga čovjeka, previše se njime može manipulirati, stoga nije ni čudo da egzodus iz crkava nikako ne jenjava. Jasno, i mnogi su drugi čimbenici pridonijeli ovakvome razvoju cjelokupne situacije u Katoličkoj crkvi, no neuspjela reforma neprijeporno je najbitniji.

U mnogim se katoličkim zemljama već godinama vode žestoke rasprave o ovoj problematici i u tome sudjeluje nemali broj svećenika, biskupa i kardinala i renomiranih filozofa i teologa. Gotovo je svima jasno da reforma nije uspjela, da je odmak od tradicije

koban i da u skoroj budućnosti valja popraviti što je moguće. Još poneki zagriženi optimist iz sedamdesetih, kod kojeg se kobno zaplelo emotivno i ideološko, brani svoju utopiju, ali velika većina jasno shvaća ozbiljnost situacije. Kriza Crkve je golema, nekada ju je kardinal Ratzinger uspoređivao samo s arijanskom i protestantskom krizom!

Nikoga više ne zanimaju teze o navodnom proljeću, novom Došašću. Promotri se trezveno razvoj u posljednja četiri desetljeća, jasno je da nema odviše mjesta za euforiju.

Već se umnogome nastoji stati ukraj ovome psihopatološkom stanju u Crkvi koje je dovelo do destrukcije vjerskog života u većini katoličkih zemalja te se sukladno tome biskupi ne libe poduzimati, javno ili potajice, mjere na koje se na nas još i ne pomišlja.

Mnogi kod nas misle da valja sačuvati status quo, no nisu ni svjesni kakve su posljedice stalnog ocrnjivanja tradicije i kakve će još biti! Svaki pametan mlad Hrvat, ako je darovit i učen i ako se pod ovim uvjetima upusti u avanturu da svoju vjeru filozofski i teološki pokuša opravdati, što je hvalevrijedno te vazda potrebno društvu i Crkvi, u današnje će vrijeme isključive prevlasti neomodernizma doći doslovno na rub ponora, u situaciju posvemašnjeg bezizlazja: ili će se morati odreći svoje vjere – jer za nju gotovo nigdje na današnjim velikim katoličkim sveučilištima nema mjesta, gdje su uzori ljudi davno otpali od Crkve – postajući ljigavim relativistom koji više ni u što ne vjeruje, kojemu skepticizam i fundamentalna sumnja izjedaju svaku istinu ili će vraćajući se tradiciji, što je svakako teži put, koja je jedina pouzdanim izvorom žive katoličke vjere, započeti Odiseju koja će ga stajati neprospavanih noći, suza, stalnih napadaja i vječitog stanja opće opasnosti, ponajčešće i odricanja svake vrste i gubitka mnoštva privilegija. Morat će zakoraknuti u jedan nov svijet bez puno pravde i milosrđa.

Današnji sustav koji se odriče cjelovite svete Predaje, a želi ostati istinski katolički – kao recimo u Hrvatskoj, Poljskoj Irskoj – ne popuštajući svim progresističkim novotarijama, zbog njihovog ekstremnog protukatoličkog naboja, brzo se pretvara u sustav nepovjerenja, cenzure i prevlasti prosječnosti. Taj se sustav boji istine koju crpimo iz svete Predaje, jer ga ona ugrožava. Stoga taj sustav favorizira nedarovite i intelektualno inferiorne (govorimo samo o takvim mjestima koje trebaju zauzeti dobri katolički intelektualci, a ne općenito o nekom lažnom elitizmu i nadmoći intelektualaca – u Crkvi se može govoriti samo i jedino o nadmoći svetosti, no sa svetim Franjom Saleškim priznajemo: «Jao nama ako nas uči neuk svetac!») kadre vječito se praćakati u plićacima i baljezgati o zadivljujućim morskim dubinama. Njima nadređeni lako mogu baždariti mozak za reduciranje stvarnosti i nabiti im ideološke naočale kroz koje će sve samodopadno promatrati, a da možda nikada istinski ne shvate da su i sami zafrknuti. Tako se polagano širi nekršćansko carstvo kojim caruju intelektualni mediokriteti,

često bez ikakvih ideala i srama, no, takvi su jedini kadri povezivati protuslovlja, uljepšavati sivu stvarnost i braniti sustav u raspadanju. Njih se uvijek unapređuje, a oni u vlastitoj samodostatnosti i činovničkoj samoživosti bivaju velikim cenzorima, čuvarima ravnoteže koji brane današnji sustav: od napada s lijeva – a to bi bili ekstremni modernisti, nepopravljivi relativisti i otpadnici, kao i s desna – a to su danas svi oni koji bez uvijanja i trulih kompromisa nastoje iznijeti čist katolički nauk (premda i tu ima i loših iznimaka). Tu upadamo u zamku hegelijanstva: teza+antiteza=sinteza, koji se čini jedinim mehanizmom, kadrim u današnjoj psihopatološkoj, destruktivnoj situaciji u Crkvi očuvati kakvo takvo jedinstvo, no s Crkvom takvi modeli nemaju apsolutno ništa zajedničko i sve će nas te dubiozne igrice skupo stajati.

Na takva se uvjerenja u našoj današnjoj zbilji svugdje nailazi. Nema više pojmova: istina i zabluda, pravovjerje i krivovjerje, vjernost i nevjernost. Crkva se dijeli na lijevo i desno kao da je kakva politička stranka. Ovaj stav tako bjelodano pokazuje sljedeći citat:

«Jedni hoće po svaku cijenu da motor bude što brži i jači, da se juri naprijed, a drugi znaju da ima zapreka i jama i da treba znati gdje se staje i kad se zaokreće, pa se brinu za kočnice. Onda se one koji ističu ulogu kočnica, naziva crkvenom reakcijom, antikoncilskim čak antievanđeoskim tipovima, a one što više pritišću gas nazivaju ljevičarima, progresistima, modernistima i što ja znam kako. Istina je pak da se obje tendencije i sukobljavaju i dopunjavaju.»[1]

Pa kako to da blaženi Pijo IX, Lav XIII, sv. Pijo X u modernističkim zabludama nisu vidjeli i nešto pozitivno: tendenciju koja se i sukobljava s pravovjerjem, ali i «nadopunjuje» pravovjerje! Kako to da je tek naša generacija otkrila blagodat liberalnog katolicizma, a gotovo 150 godina sve su ga pape nazivale najljućim neprijateljem Katoličke crkve!

Nažalost, takvi sustavi nipošto se nisu kadri suprotstaviti najezdi neomodernističkih zastranjenja: otpadnici ih već predobro znaju iskorištavati, njima manipulirati te umješno gušiti zdravu katoličku vjeru koja je svugdje još prisutna u Hrvata, što horde zla predobro znaju! A to nam pokazuje propadanje vjere i crkvene stege i u Poljskoj i u Irskoj. Španjolska je također očit primjer vidljive nemoći i nesnalaženja inače tako optimističnih neokonzervativnih skupina čija je euforija od prije koje desetljeće vidno splasnula.

Tu biva sve jasnije zašto tradicionalni katolici insistiraju na povratku svetoj Tradiciji i tradicionalnom obredu: jasno je da nam samo jaka svijet o vrijednosti svete Predaje kao i obreda koji je iz nje izrastao može pomoći i izvući nas iz ovakve situacije. Uzaludno je

[1] Živko Kustić

započinjati svakojake eksperimente koji se temelje na kojekakvim kompromisa, koji već svugdje propadaju ili samo sramotno vegetiraju, jer htjeli mi to ili ne, zaboravljeno je ono što su kršćanske generacije predobro znale i po čemu su se ravnale: nulla veritas sine traditione!

No, ako nas Sveto Pismo opominje da se stablo prepoznaje po plodovima, smognimo snagu i imenujmo zle plodove reforme! Predložimo jedino uspješno rješenje: vraćanje Tradiciji i tradicionalnoj sv. Misi!

Poglavito blaženi Pijo IX i sveti Pijo X (jasno, uz ostale pape) mogu nam poslužiti kao uzori: oni beskompromisno osuđuju heterodoksne teze koje su teologiju danas dovele na rub propasti te koje su dovele do ove jadne liturgije koju imamo u većini crkava: zašto im ponovno ne dati pravo – Crkva bi, usprkos svim tegobama i pritiješnjenosti sa svih strana, ponovno živnula i pokazala svijetu velike plodove svetosti i katoličkog žara kao i tijekom pontifikata ovih dvaju (uz mnoštvo ostalih) rimskih prvosvećenika!

Sveti Otac, još dok je bio Pročelnikom Kongregacije za nauk vjere, u ovome je smislu napravio uistinu zadivljujuće korake. Neka ga Bog poživi da unatoč svim protivštinama hrabro krene putem katoličke obnove, što se svi mi iskreno nadamo!

U ovome vremenu opijenosti ljudskom slobodom te svih drugim štetnim slobodama koje iz toga proistječu, Božji se zakon malokad spominje, po njemu se gotovo sramota ravnati, a gaziti zakon kao da je nužni preduvjet samosvjesna i ozbiljna čovjeka današnjice. Usuprot liberalnim kršćanima udružujemo se s psalmistom u pohvali Božjega zakona:

Pohvala Božjem zakonu

Ps 119.

Blaženi oni kojih je put neokaljan,koji hode po Zakonu Jahvinu! 2Blaženi oni koji čuvaju propise njegove,
čitavim srcem njega traže; 3koji ne čine bezakonje,
već hode putovima njegovim. 4Naredbe si svoje dao
da se brižno čuvaju. 5O, kad bi čvrsti bili putovi moji
da tvoja čuvam pravila! 6Neću se postidjeti tada
kad budem pazio na zapovijedi tvoje. 7Slavit ću te u čestitosti srca
kad naučim sudove pravde tvoje. 8Tvoja ću pravila čuvati:
ne zapusti me nikada! 9Kako će mladić čistim sačuvati put svoj?
Čuvajući riječi tvoje. 10Svim srcem svojim tebe tražim;
ne daj da zastranim od zapovijedi tvojih. 11U srce pohranih riječ tvoju
da protiv tebe ne sagriješim. 12Blagoslovljen si, o Jahve,

nauči me svojim pravilima. 13*Usnama svojim navješćujem*
sudove usta tvojih. 14*Putu se propisa tvojih radujem*
više no svemu bogatstvu. 15*Razmišljat ću o naredbama tvojim*
i putove ću tvoje razmatrat'. 16*Uživat ću u pravilima tvojim,*
riječi tvojih neću zaboravit'. 17*Milostiv budi meni, sluzi svojem,*
da živim i tvoje riječi čuvam. 18*Otvori oči moje*
da gledam divote tvoga Zakona! 19*Ja sam došljak na zemlji,*
zapovijedi svoje nemoj od mene skrivati! 20*Duša mi gine u svako doba*
žudeći za tvojim odlukama. 21*Oholima ti si zaprijetio:*
prokleti koji odstupaju od zapovijedi tvojih. 22*Uzmi s mene rug i sramotu,*
jer tvoje ja čuvam propise.

Nema tu lijevo ni desno, kočnica ni gas. Nema približavanja svijetu, ni opijenosti ljudskom slobodom. Nema kompromisa radi održavanja sustava koji tone, ni poslušnosti pretpostavljenima koji čine bezakonje – jasno, niti se poziva na pobunu i revoluciju.

Postoji samo ljubav prema zakonu Božjemu i njegovim divotama i proklinjanje onih koji odstupaju od zapovijedi. Spominje se, čini se vazda isti, usud svih onih koji se pridržavaju propisa Božjih: rug i sramota; no, psalmist ne ostaje na tome – moli Gospodina na s njega uzme taj rug i sramotu!

O kad bi ovo vrijeme malo više postalo svjesno divota zakona Božjega!

NOUVELLE THÉOLOGIE

Gdje možemo tražiti uzrok nastanka novoga obreda. Što je to iznjedrilo «Novus ordo» - pa nije mogao pasti s neba, iz biologije znamo da svako stablo mora imati svoje korijenje. Logično je da tako bitne stvari, da promjena jednoga obreda, jedan takav prevrat, revolucija, jedinstven u crkvenoj povijesti, mora imati neku motivaciju, nekakvo ishodište, svoje teološko objašnjenje, svoje stanište iz kojega je izniklo i izraslo: idejne začetnike teorija koje će poricati istinu, ljude koji će braniti te ideje i zaodjenuti ih u nekakvu znanstvenost i nužnost i takve i prezentirati crkvenoj javnosti.

Duhovno korijenje novoga obreda možemo naći u takozvanoj «novoj teologiji», koja često u teološkim raspravama zadržava svoj terminus technicus «nouvelle théologie». Napomenimo, ta nova teologija i nije tako nova: sve ono što je blaženi Pijo IX osudio u drugoj polovici 19. stoljeća u enciklici «Quanta cura» i dekretu «Syllabus» te kasnije još jedanput sveti Pijo X početkom 20. stoljeća u svojoj čuvenoj enciklici «Pascendi dominici gregis» te u dekretu »Lamentabili sane exitu», u drugoj je polovici 20. stoljeća ponovno oživjelo, ponovno nahrupilo iz ilegale, iz začahurenosti u podrumima, bibliotekama i srcima nevjernih sinova po samostanima i katoličkim teološkim učilištima navlastito zapadnoeuropskim zemalja. Modernizam koji je sveti Pijo X na zadivljujući način prozreo, energično osudio i zbacivši mu sve krabulje otkrio mu istinsko ružno lice, našminkano svim mogućim liberalnim sofizmima, poluistinama i pseudokatoličkim stavovima te proročki izložio možebitne posljedice očijukanja katoličke teologije i crkvenih ljudi s tim okuženim razornim učenjima. Djelo Pija X, njegovi tekstovi za koje nam se čini da su napisani prije nekoliko mjeseci, a ne prije gotovo sto godina, i danas nam ostaju jasnim i sigurnim smjerokazima u ovoj općoj teološko-filozofskoj konfuziji. Upravo je taj modernizam, sada kao neomodernizam u neviđenoj ofenzivi navalio na teološke fakultete, napravio pokolj i genocid gdje je god mogao, istjeravši katoličko pravovjerje na ulicu ili u zabačene svećeničke domove, gušeći istinsku katoličku teologiju oklevetanu kao odveć rigidnu «neoskolastiku» i smiješno, papagajsko citiranje srednjovjekovnih teologa i filozofa, otvarajući put slobodi teološkog istraživanja, o kojoj se desetljećima neprestance kokodače te tobožnjem istinskom znanstvenom katoličkom suočeljavanju s izazovima vremena i čitanju znakova vremena kako bi katolička misao nanovo živnula i ponovno zadobila prikladno mjesto u srcima današnjih ljudi: u stvari je posrijedi bilo miniranje katoličke misli, relativiziranje crkvenih dogmi,

podjarivanje mržnje prema zdravom katoličkom nauku i pad u imanentizam najgore vrste. Kada su uzdrmani temelji koje, činilo se, nitko ne može uzdrmati, počelo je zagađivanje i trovanje vjerničkog puka. Ova kriza teologije i filozofije vrlo je brzo poput požara u suhim afričkim stepama prešla i na sva ostala područja crkve: u pitanje se počeo postavljati i katolički moral te su upravo tu progresistički biskupi i teolozi vrlo brzo zbacili svoje krabulje i svijetu pokazali stvarne namjere reforme. Neprihvaćanje enciklike «Humanae vitae» bio je jasan znak svima da je nešto trulo u cijelome pothvatu. Unatoč stalnom pojanju sirena koje je uspavljivalo crkvenu hijerarhiju više je puta na površinu isplivala otpadnička svijest koja se velikom brzinom širila katoličkim svijetom koja je u duhovnom smislu dovela do kaosa koji je u Europi prouzročila samo velika epidemija crne kuge u 14. stoljeću.

I danas nam u ušima odzvanjaju teške riječi pape Pavla VI o «dimu sotone koji se uvukao u Crkvu» te o «samouništenju Crkve». Predobro smo svjesni koliko je povijest ovim riječima dala za pravo, potvrdivši ih bezbroj puta. Slične je izjava dao i papa Ivan Pavao II.

Kriza se prenijela i na sva ostala područja: crkvenu stegu, odgoj svećeničkog podmlatka, samostanski i monaški život...

Desetljećima već protestantski pastori, profesori i egzegeti osobno ili njihove knjige i stavovi harače po katoličkim sveučilištima, bogoslovijama i teološkim simpozijima te svojim višestoljetnim subverzivnim iskustvom Crkvi Kristovoj nanose nezamislive udarce uzimajući svoj danak u krvi: razara se vjera u stvarnu prisutnost u Euharistiji, poriče se da je sveta Misa poglavito žrtva, ismijava se iskrena i djetinja pobožnost prema Blaženoj Djevici i svecima, nastoji se poljuljati Petrov primat, prenaglašava se bitnost Svetoga Pisma nauštrb svete Predaje... Zahvaljujući krivo shvaćenom i štetnom ekumenizmu, za koji je sam Y. Congar, jedan od vodećih reformatora, pred smrt i sam priznao da se nikako u sv. Tradiciji i sv. Pismu ovako prakticirani ekumenizam ne može opravdati, nitko im se ne smije suprotstavljati. Čak ih danas nadmašuju katolički teolozi kojima iz protestantskih krugova dolaze opomene i pozivi da malo zakoče.

Takvom neomodernističkom i neoprotestantskom duhu izdaje i laži ponajviše je smetala tradicionalna sv. Misa, služena gotovo tisuću i četiristo godina na posve isti način, velikim dijelom nastala u petom stoljeću, a za čiji se kanon oduvijek s ponosom tvrdilo da u glavnim crtama seže do u prvo stoljeće, do svetoga Petra. Zato i ne začuđuje da se Rimski kanon na Istoku oduvijek nazivao Petrovom anaforom.

Stoga se ta modernistička gospoda latila posla: velikom himbom ulizica i dodvorica, novcima tko zna iz kojih izvora te stalnim laganjem i obmanjivanjem Pavla VI, ta je horda na čelu s talijanskim nadbiskupom Annibalem Bugninijem, duhovnim ocem i arhitektom

liturgijske reforme uspjela 1969., služeći se najvišim crkvenim autoritetima cijeloj Crkvi nametnuti novi obred, koji je velikim dijelom danas propao i ostaje živom ranom u srcu Crkve.

I bijaše to, kojeg li žalosnog paradoksa, posljednja bitna odluka Rima koju je uglavnom cijela Crkva prihvatila. Nakon toga je i najmanja nebitna odluka popraćena rijekom pamfleta, protivljenja, nesporazuma...Gorak je okus ostao od toliko puta proklamiranog «aggiornamenta», «rivestimenta» i «recourcementa» - sve se to izjavilo, raspršilo se poput balona od sapunice – bolno zjape sve ove ruševine na sramotu glavnih aktera imanentističkog zaokreta, još uvijek svugdje priznatih i slavljenih.

«Nouvelle théologie» je uspjela dobiti obred kojim je bilo moguće manipulirati i zlorabiti za vlastite svrhe tendencioznog i lažnog tumačenja ambivalentnih stavova već uguranih u koncilske dokumente. Nakon pada najčuvanije i najsvetije tvrđave katoličkog pravovjerja otpadnicima ništa više nije stajalo na putu.

Đenovski nadbiskup i kardinal Giuseppe Siri, navodno papabile na konklavi, silno ustaje u obranu pravovjerja i piše knjigu «Getsemani», prevedenu odmah na sve svjetske jezike, u kojoj osuđuje «nouvelle théologie» i njezine najeminentnije predstavnike: njemačkog isusovca, sveučilišnog profesora i po mnogima najutjecajnijeg koncilskog peritusa, Karla Rahnera čiji se smradna učenja i zao utjecaj svugdje još osjećaju te patera H. De Lubacka čije je kontroverzne teze papa Pijo XII osudio u svojoj i danas vrlo aktualnoj enciklici «Humani generis» te francuskog filozofa Jacquesa Maritaina, jednog od velikih ideologa današnjeg nereda, duhovnog oca razornih učenja o vjerskoj slobodi koja je Katoličku crkvu povukla u zagrljaj sinkretizma i multikulturalnih opsjena.

Njima možemo pridodati još nekolicinu najutjecajnijih teologa današnjice, svjetski poznatih koncilskih peritusa: dominikanca, patera Y. Congara te dvojicu živućih koji su u potpunosti otpali od katoličkog nauka te već godinama javno i transparentno zastupaju hereze najgore vrste: to je švicarski svećenik, dugogodišnji profesor na sveučilištu u Tübingenu, Hans Küng čije je stavove crkveno Učiteljstvo javno osudilo, a koji u našim teološkim krugovima još uvijek slovi kao veliki mislilac te nizozemski teolog, sveučilišni profesor i dominikanac E. Scheelebexcks vrlo sličan kolegi Küngu. Mogu im se pridodati još cijele plejade manje ili više otpalih teologa koji su nijekali ili niječu praktično sve katoličke dogme, već prema tome koliko im to odgovara, koliko smiju javno priznati...

Tri osobito morbidna primjera utjecaja nove teologije jesu tri kardinala: dugogodišnji milanski nadbiskup kardinal Martini za kojega su svi progresisti priželjkivali da postane papom te dva njemačka kardinala: nadbiskup Mainza Karl kardinal Lehmann, učenik Karla

Rahnera i predvodnik progresističkog lobija u kuriji te kurijalni kardinal, negda biskup Stuttgarta Walter kardinal Kasper, učenik Hansa Künga: i jedan i drugi i treći su opetovano iznosili krivovjerne stavove, premda u različnim rukavicama; i jedan i drugi i treći su promicali krivo shvaćenu kolegijalnost po cijeloj Crkvi sve nauštrb Petrova primata. Nečastan je bio Lehmannov angažman u sprečavanju izbora kardinala Ratzingera za papu. Prisjetimo se da je taj kardinal imenovan u kardinalski kolegij nekim čudom tjedan dana nakon kardinalskog konzistorija i da ga papa Ivan Pavao II više puta javno zaobišao u izboru. Međutim, sva trojica kod nas uživaju veliki ugled, njihova se djela prevode, tumače i serviraju mladima.

Napomenimo još i neke od metastaza neomodernističke teologije koje su završile po latinoameričkim prašumama ili u glavama zapadnoeuropskih i američkih teologinja: tužni su primjeri filokomunističke agresivne teologije oslobođenja koja desetljećima, i nakon pada idejnog saveznika Sovjetskog Saveza i nakon crkvene osude nanosi štetu katoličanstvu na tome lijepom katoličkom kontinentu te bolesne feminističke teologije kao krajnjeg ekstrema modernističkog teološkog razmišljanja, nadasve štetnoga i opasnoga. Neslavna imena Leonarda Boffa, Ernesta Cardenala, Gustava Gutierreza kao najznačajnijih predstavnika teologije oslobođenja na visokoj su cijeni kod nas i svima poznata; nije dalek put do uvoženja morbidnih ideja feminističkih teologinja, svima na čelu otpala časna sestra Mary Daly koja, eto bez uvijanja sebe javno proglašava modernom vješticom.

Tome bismo mogli nadodati (petu) kolonu egzegeta, moralnih teologa te filozofa koji kao metastaze te «nouvelle théologie» svakim danom sve više nadmašuju svoje učitelje i niječu katoličku istinu: čovjek, upusti li se imalo naivno u diskusiju s takvima, na kraju mora zaključiti da Isus nije uskrsnuo, da nije bio Sinom Božjim, možda da nije ni živio, da je prva zajednica svašta nadopisala, da su čudesa kao dokazi Kristova Božanstva infantilne izmišljotine, da su Evanđelja čisti mitovi, da je katolički moral prestrog, srednjovjekovni, da gotovo ništa nije grijeh, pa da uopće grijeha i nema, nema ni pakla ili je prazan, nema ni anđela, ni raja, možda ni samoga Boga. Pa dokle sve to? Dokle trpjeti sav ovaj progresistički teror i nikada ne smjeti otvoriti usta?! Neomodernizam, što je sv. Pijo rekao i za modernizam, nije samo jedna hereza nego «stjecište svih hereza».

Taj cijeli sustav nipošto nije nov, ni moderan: uvijek su to drugi akteri, ali uvijek iste paradigme. Sa sličnim se pojavama Katolička crkva odvajkada morala boriti, braneći povjereni joj «depositum fidei» kao zjenicu oka i prenoseći ga vjerno s koljena na koljeno.

Želimo li, pak, tražiti dalje u crkvenoj povijesti tražiti razloge nastanka modernizma i neomodernizma u novijoj crkvenoj povijesti, zamijetit ćemo velike paralele s današnjom

situacijom, sličan duh i srodnost ovih pojava koje nisu nimalo nove, i u starome vijeku, kao i kasnije u humanizmu i renesansi, gdje leži izvorište današnjih krivovjerja.

U svojoj knjizi «Athanasius und die Kirche unserer Zeit», napisanoj početkom sedamdesetih, no i danas nadasve aktualnoj i vrijednoj da se pročita, biskup dr. Rudolf Graber krasno zaključuje, potkrepljujući tezu sv. Pija X:

«... a time dotičemo pitanje o uzrocima današnje unutarcrkvene krize.

Papa Pijo X u svojoj je okružnici o modernizmu, modernizam nazvao «stjecištem svih hereza» («omnium haereseon conlectum»). I doista, ako bacimo pogled unatrag na Crkvu u starome vijeku, vidimo da su ondašnja krivovjerja u drugome ruhu nanovo oživjela. Arije, koji je poricao istobitnost Logosa s Ocem, živi. Živi svugdje ondje gdje se spretno izbjegava jasno priznanje da je Krist pravi Bog te se rabe najrazličitiji ljudski možda i lijepi naslovi. Ali, sržna dogma naše vjere time se praktično niječe. Pelagije, koji je poricao istočni grijeh i u toj mjeri prenaglasio snagu ljudske volje da milost većma ne igra gotovo nikakvu ulogu, živi. Čudno kako ova krivovjerja iznovice bivaju virulentnima. A razlog? To je bijeg od misterija u samovolju čovjeka s njegovim ratio-m, za koju je arijansko rješenje Kristove tajne uvjerljivo, budući da je razumljivo; to je uznosito insistiranje na snazi volje čovjeka koji sve može, što hoće i ne mora dopustiti da njime upravljaju milosna vrhunaravna strujanja snage. Sve je to pomiješano s jednom vrstom gnoze koju je u jednom od njezinih smjerova mlado kršćanstvo pokušavalo integrirati u svijet, dakle već se onda htjelo ostvariti nekakav aggiornamento. No, pustimo to. Preskačemo cijelo tisućljeće i stojimo kod razjašnjenja luciferskog plana kod najvećih duhovnih prevrata u povijesti, kod humanizma i renesanse. Ovdje, naime, otpočinje sekularni proces koji odonda određuje smjer povijesti i životnog zadovoljstva. Ovdje se događa «kopernikanski zaokret» u obratnom smislu. Dok su se dosada čovjek i povijest ravnali po Bogu, sada, pak, čovjek stoji u središtu, a četiri stoljeća kasnije mu pristupa materija kao ravnopravna ili ga čak i nadmašuje. Odsada je čovjek mjerilo svih stvari. Moramo li to potkrepljivati dokazima iz sadašnjosti? «Teologija - Bog je mrtav» je – svejedno kako će je se interpretirati – ipak samo posljednji krik. A ovaj se trend ne zaustavlja ni pred Svetinjom. Bog se stavlja postrance, a čak i u molitvama dominira čovjek»

Svi predobro osjećamo koliko su ove riječi istinite i koliko je zlo u današnjemu svijetu uznapredovalo. Koliko je i u samoj Crkvi antropocentrizam uzeo maha. Najstrašnije je uvijek u crkvenoj povijesti bilo kada se krivovjerja raširе po samoj Crkvi. Pogibeljnije je to kadšto i od samih vanjskih progona kada su tekle rijeke krvi. Sotona, začetnik i inspirator svih krivovjerja i sam zna da je tu žetva vazda obilnija, a udarci Zaručnici Kristovoj pogubniji.

Nije li možda proročki zaključak patera Franza Schmidbergera u njegovoj knjižici «20 Jahre nach dem Konzil»: «U Tajnom Otkrivenju je u svezi sa životinjom iz mora, antikristu, govor i o drugoj životinji koja dolazi s kopna te drugoj životinji pripravlja put. Identificiramo li kopno s obećanom zemljom, svetom Crkvom, onda nam se nameće zaključak da su svi oni teolozi oslobođenja, te svi sanjari o humanističkoj civilizaciji ljubavi i oni lažni apostoli mira, ukratko svi oni nazivani liberalima, progresistima i modernistima, donositelji antikrista, većma sotonine sluge nego upravitelji Kristovih tajni.»

Prepustimo to zasada Božjoj Providnosti, no znamo da sveti Ivan u Otkrivenju jasno i glasno kaže: *«Tko je lažac, ako ne onaj koji tvrdi da Isus nije Krist? Antikrist je onaj tko niječe Oca i Sina.»*

Ovoj se đavolskoj mašineriji, koja sada sve više pustoši i po našim krajevima, valja suprotstaviti što prije, što snažnije, što katoličkije: odlučno i jasno, no poglavito, molitvom i postom kao prokušanim oružjem uspješne borbe! Sada već ništa nije bitnije od očuvanja svete katoličke vjere i njezinih dogmi: poglavito tajne Presvetoga Trojstva, Bogočovjeka Isusa Krista i njegova Križa i Uskrsnuća koje ovaj svijet većma ne trpi te Krista želi izjednačiti sa svim mogućim navodnim donositeljima spasenja i svijetu nametnuti lažnoga spasitelja.

Citirajmo još jedanput patera Schmidbergera u svezi stvaranja jedne svjetske religije, koja svugdje nekako biva opipljivija, a kojoj neomodernizam utire put u Crkvi sklapajući kompromise sa svim i svačim, mrzeći jedino istinsko katoličanstvo: «Dosadašnji neprijatelji Crkve i dalje ostaju neprijateljima jedine Gospodinove zaručnice: protestantizam, masonerija, cionizam, islam i marksizam – svatko na svoj način. Da među njihovim pripadnicima ima iskrenih ljudi koji Boga traže i ljube, nije potrebno posebice ni spominjati. Ovdje se, pak, ne govori o osobnoj krivici ili nevinosti pojedinca, čak ni o njegovih naravnim kvalitetama, nego o lažnosti i suprotstavljenosti ovih nauka s obzirom na vrhunaravni red spasenja koji je uspostavio sami Bogočovjek.»

To su zli plodovi neomodernizma i liberalizma proteklih gotovo pet desetljeća: priključenje cijele Crkve na strojeve duhovne eutanazije – uništenje monolitnosti, misijskog duha, potiranje pravovjerja, pokušaj uništenja sv. Mise i svećenstva. Kompromisi sa svim i svačim, pretjerivanje s ekumenizmom do patoloških razmjera, relativizam i robovanje duhu vremena i duhu ovoga svijeta, a time neizravno ili čak i izravno služenje masoneriji i drugim pretečama antikrista koji sve jasnije stvaraju jedinstvenu svjetsku religiju – najveću opasnost Katoličkoj crkvi danas. Proročki je sv. Pijo IX liberalne katolike proglašavao najvećom opasnosti za Katoličku crkvu. Blažena Djevica, pobjednica svih krivovjerja najsvjetliji je uzor i najsigurnija pomoć svima onima koji joj se zaufano utječu!

LITURGIJA KAO EPIFANIJA

Je li stara Misa doista bila rudiment koji je morao nestati, budući da je, kako se i sami možemo uvjeriti, nestala iz naših crkava te se taj odgovor nameće nekako logičnim, najprihvatljivijim. Crkva je često u vlastitoj povijesti štošta dokidala, mijenjala, zabranjivala i uvodila. Zašto joj oduzimati pravo da ukine ovaj obred ako je bio balastom kojeg se valjalo riješiti zbog pastoralnih razloga, ako ne teoloških. Je li to odista bio dotrajali obred koji je današnjem čovjeku otežavao pristup misteriju te ga je stoga valjalo odbaciti.

Naš je odgovor: Nipošto. Najnovija istraživanja i saznanja mnogobrojnih liturgičara i teologa kazuju baš suprotno. Cijelu crkvenu povijest nitko se nije usuđivao dirati u svetu liturgiju. Ona je izrasla iz Tradicije, nitko je nije skrajao, ni prekrajao, skraćivao i krpao: njezin je razvoj cijelu povijest tekao lagano, postupno. Čak ni renesansni pape kojima sud povijesti predbacuje nemoralan život, hedonizam i raskalašenost, nisu se usuđivali dirnuti u svetu Misu. Sve do 20. stoljeća, sve do Pavla VI. A sve one malene promjene, neusporedive su s događanjima iz 1969. koja se mogu s pravom nazvati lomom, prevratom, revolucijom dosada neviđenih razmjera, usporedivima samo s reformatorskim akcijama u 16. stoljeću.

Mnogi će nam «moderni» liturgičari predbaciti kako djetinjasto vjerujemo da je Isus Krist slavio tridentsku liturgiju. To, međutim, nije ni blizu istini. Svaki je katolik svjestan da je bilo razvoja u liturgiji. No, svjesni smo da je taj razvoj bio polagan, organski, da nije bilo nikakvih lomova i revolucija. Ako se ponešto nadodalo i oduzelo, u bitne se stvari nitko nikada nije usudio dirnuti. A i one manje bitne nikakvi liturgijski sveznadari nikakvim dekretima nisu mijenjali, nego su ti običaji lagano izrastali iz prakse i običaja, potvrđivala ih je molitvena praksa generacija i generacija. Tu nije bilo nikakve samovolje, birokratske samoživosti i fabriciranja liturgije, nikakvih liturgijskih odbora i pisanja euharistijskih molitava. Ona je smatrana Epifanijom, u tijeku cijele povijesti, sve do naših dana.

Njemački spisatelj i veliki borac za tradiciju, Martin Mosebach u svojoj knjizi «Krivovjerje bezobličnosti» lijepo pojašnjava:

«Ali i kad se mora reći da sveta Misa u svojim tekstovima i odvijanju ima u biti isti oblik već dulje vremena, ipak je njezin izgled u svakome stoljeću bio drukčiji, za to je dovoljno samo pogledati izgled crkvenih građevina različitih razdoblja. Sveta Misa u drevnome svetom Petru u Rimu u vrijeme cara Konstantina, u bazilici punoj zavjesa, nedvojbeno se odvijala u nekome

ugodaju između mističnoga tajnog kulta i senatorsko-patrističkoga državnog čina. Gotička katedrala u kojoj se za duše u čistilištu slavilo četrdeset Misa na svim oltarima istodobno, odisala je drukčijim duhom negoli barokne pozornice na kojima se prinosila Žrtva uz raskošnu orkestralnu glazbu. A racionalistički purizam francuskih benediktinskih samostana koji danas slave stari obred ne bi se mogao zamisliti u nekom drugom vremenu osim našega. Što time želim reći? Naravno da se obred trajno mijenja u svojemu hodu tijekom tisućljeća! To se događa nezamjetljivo i bez ikakve samovolje. Svi smo mi kao povijesna bića podvrgnuti duhu vremena kojemu pripadamo, moramo gledati njegovim očima, slušati njegovim ušima, te misliti prema zakonitostima njegova mentaliteta. Izmjene u prastarome vršenju obreda koje su se zbile pod rukom povijesti nemaju autora, ostaju anonimne, te su, što je najvažnije, nevidljive svojim suvremenicima; ulaze u svijest tek nakon više generacija. Takve izmjene i postupne preobrazbe nikada nisu »reforme«, jer se iza njih ne krije namjera da se nešto poboljša. Među najdragocjenija blaga mudrosti Crkve ubraja se činjenica da je ona bila kadra gledati s visine na ovaj povijesni proces kao na široku rijeku, razabirući ono što je u toj sili neizbježno, te je samo ponegdje gradila nasipe ili vraćala rukavce u matično korito. Budući da sveta Misa nije imala autora, i da se za gotovo nijedan njezin dio ne bi moglo točno reći kad je nastao i kad je konačno i svagdje zadobio svoje mjesto u Misi, svatko je smio vjerovati i svatko je mogao osjećati da je ona nešto vječno a ne načinjeno ljudskom rukom.»

Upravo je to bitna razlika između svih promjena tijekom povijesti i prevrata iz 1969. godine. Nitko od tradicionalista ne tvrdi da je Gospodin Isus na Posljednjoj Večeri, ili sveti Petar s prvim kršćanskim zajednicama slavio tridentsku Misu na latinskome, što nam se često zajedljivo predbacuje, oduzimajući nam unaprijed pravo na bilo kakav odgovor. Ujedno smo svjesni da tridentsku Misu nije izmislio ni Tridentski sabor: tradicionalna Misa koja se često naziva tridentskom u 16. je stoljeću proglašena obvezatnom za veliku većinu zapadnog svijeta, budući da su se svakojaka krivovjerja i dvoznačnosti uvukla u lokalne obrede. Međutim, sveti Pijo V učinio je to vrlo savjesno i, napomenimo to, nije zabranio obrede starije od dvjesto godina: tako su u zapadnom svijetu preživjeli i: kartuzijanski, dominikanski, ambrozijanski (milanski), lijonski i mozarapski (toledski) obred.

Već je puno prije franjevački red po Europi širio obred rimske kurije, obred papinskoga dvora koji je već u 11. stoljeću bio do u tančine identičan sv. Misi koja se i danas slavi po tradicionalnome svijetu.

Taj se isti obred u biti od svetoga Petra pa do današnjega oblika lagano, pod utjecajima Duha Svetoga razvijao. Većim je dijelom nastao u 5. i 6. stoljeću, pri čemu se već tada pape

pozivaju na svetoga Petra i apostolsku predaju. Bijaše to dakle privilegirano vrijeme za nastanak obreda, kao što je i prvo stoljeće bilo privilegirano, sveto vrijeme za nastanak svetoga Pisma: činjenica poodavna zaboravljena među katoličkim liturgičarima.

Veliki njemački liturgičar Klaus Gamber, kojega iznimno cijeni i sam sv. Otac Benedikt XVI, tvrdi da usuprot obredima Crkve Istoka koji se nikada nisu prestali obogaćivati sve dok se u tijeku srednjega vijeka potom nisu ustalili, rimska liturgija tijekom stoljeća ostala gotovo nepromijenjenom u svojemu početnom obliku, premda je bila sačinjena u jednostavnosti ili čak u skromnosti. **Ona predstavlja u svakome slučaju najstariji obred.** U tijeku je vremena više papa poduzelo redakcionalne preinake, kako je to u početku uradio sveti papa Damaz (366-384) i, kasnije, navlastito svati Grgur Veliki (590-604) **Damazo-grgurovska reforma ostala je, dakle, na snazi u Katoličkoj crkvi sve do 1969. godine.** Modifikacije u tijeku 1400 godina bile su toliko malene i nevidljive – posrijedi su bile uglavnom novi blagdani, neke molitve ili nove mise – no u bit se obreda nikada nije ni diralo. U bit obreda nije dirnuo ni sveti Pijo V, unatoč nekim modifikacijama. Proglasio ga je samo obvezatnim za gotovo cijeli katolički svijet.

Stalno ponavljanje činjenice kako je Crkva uvijek nešto mijenjala, nadodavala, skraćivala, dokidala te da je novi obred posve uobičajena praksa – izokretanje je istine, zamračivanje činjenica, izokretanje uzroka i posljedica, što su potvrdili i mnogi drugi glasoviti liturgičari, ali najjasnije i sa znanstvenog stajališta neoborivo dokazao, već spomenuti njemački liturgičar Klaus Gamber koji je, u početku i sam promicatelj reforme, svojim znanstvenim istraživanjima raskrinkao neznanstvenost pa i laži reformatora i potvrdio opravdanost zahtjeva tradicionalnih katolika. **Nije, dakle, bila posrijedi zabrana misala svetoga Pija V, nego obreda slavljena gotovo 1400 godina. – Koje li strahote!**

Činjenica je da se prvi put kabinetski učenjaci bacaju na jedan katolički obred tek u našem stoljeću: još u tijeku pontifikata velikoga Pija XII se msgr. Annibale Bugnini usudio dirati obrede Velikoga tjedna, kasnije se u tijeku pontifikata Ivana XXXIII dirnulo i u kanon: umetnuto je spominjanje svetoga Josipa. Nije to, međutim, bilo zbog svetoga Josipa: prvi je put u povijesti netko svjesno dirnuo u kanon – time je otvoren put svim strahotama koje su uslijedile, premda crkveni autoriteti nisu ni sanjali da će do toga doći.

A onda je 1969. godine iz naftalina izvađen Novus ordo – taj čudnovati obred, po nekim pojedinostima ipak sličan tradicionalnome obredu, ali umnogome od njega različan: bitni principi kršćanske liturgije koje smo već spominjali jednostavno su nestali. Time se taj obred udaljio od svih drugih poznatih kršćanskim obreda, postavši sličnim jedino protestantskim službama. Ta njegova protestantiziranost, namjerno prihvaćena zbog

utopijskih očekivanja o povratku protestanata u krilo Katoličke crkve, glavnom je boljkom toga obreda. Horizontala, a ne vertikala bila je bitna odrednica novoga obreda. Iako u početku za mnoge možda i nezamjetno, bilo je jasno do čega će ovaj obred dovesti. I oni blagoslovljeni elementi preuzeti iz staroga obreda, koje nam je namrijela sveta Predaja, u novome će lagano nestajati ili će podivljati poprimajući kojekakve nove uloge.

Umirući, stari su svećenici sve to znanje odnosili sa sobom u grob, kao i one prelijepe stare, barokne kazule koje će odsada služiti uglavnom za ukop svećenika. Mladi se svećenici većma nisu mogli napajati na izvoru tradicijom prenesene liturgije, a tu su, dakako, bili i grlati, oholi pobornici novoga obreda koji mladima nisu ni dopuštali da se napajaju na tim čistim izvorima, dominirajući uglavnom na svim bogoslovnim fakultetima i u institucijama za odgoj svećeničkoga podmalatka. Stoga i ne začuđuje koliko je danas eksperimenata, pa i kod nas, u liturgiji. Koliko mladih svećenika ne vjeruje u istine o sv. Misi koje su de fide. Pa i njihovo beskrvno življenje svećeništva, permanentni umor, bezidejnost, bijeg od reverende, kolara u anonimnost, trošenje vremena na bespotrebne «nesvećeničke» hobije, ili bijeg u zanimanja čisto svjetovnog karaktera koje i vjernici laici često možda i bolje od njih mogu činiti: zanimanja novinara, povjesničara, arheologa, psihologa ili čak i biznismena, ili hladni karijerizam po crkvenim institucijama, a sve to dok duše čekaju i čekaju. Zbog gubitka svog svećeničkog identiteta i katastrofalne formacije mnogi se od mladih svećenika nisu ni kadri suočiti s mladim ljudima – što je neoprostivo - te voditi ih Kristu, pokazivati im sreću i radost u istinskom življenju Evanđelja: nije ni čudo koliko je mladih danas upalo u močvara droge, promiskuiteta, depresije i suicida, a nema gotovo nikoga da ih odatle izvuče.

Onaj dan kad se počeo poricati žrtveni karakter svete Mise, kada je ona proglašavana gozbom, oltar kao takav izgubio je svoje bitno značenje. Propadanjem oltara u svijesti svećenika i vjernika, i svećenik «čovjek oltara» par excellance, izgubio je svoje značenje i danas se sve više čini suvišnim na svim ovim protukatoličkim «zborovanjima» i «gozbama ljubavi» kojima će zakratko dominirati laici: pastoralni suradnici, referenti ili svakojaki bolesni pojedinci karizmatici kao što je uglavnom prevladalo u svim zapadnim zemljama. To je novo svećenstvo emancipiranih laika i tiranije progresističkih crkvenih odbora, etablirano osobito u zemljama njemačkog govornog područja, ali već i drugdje. Dogodit će se ista stvar kao i u protestantizmu: na kraju će se velika većina vjernika posve udaljiti i od Crkve i od vjere te pasti, kao sada u protestantskim zemljama, u bezboštvo, novo poganstvo, šamanizam, vračanje, pa i sotonizam, ukoliko se vrlo brzo ne stane u kraj ovoj novoj reformaciji.

S pravom primjećuju neki teolozi da je čisto s psihološkoga stajališta nasilje nad ljudima očekivati da svaki dan prisustvuju jednoj gozbi, slavlju, jer i sami znademo koliko

takve stvari čovjeka iscrpljuju, a i koliko su po čovjekovom dubokom osjećaju nedostatne da zadovolje čovjekovu potrebu za istinskim štovanjem pravoga Boga te da odgovore njegovoj potrebi za liječenjem od grešnosti i otkupljenjem – potrebu koju svaki čovjek u sebi osjeća.

Prisustvovati ponazočenju Isusove beskrvne kalvarijske žrtve kojom je postignuto naše spasenje, na kojoj se dobivaju bezbrojne milosti, logična je posljedica činjenice da nas je Bog stvorio, po svojemu Sinu otkupio te da smo to i dužni. To čovjeka ne umara, nikada mu nije dosadno, čini ga više čovjekom, napaja ga bezbrojnim milostima, daje mu snagu za suočavanje sa svim problemima u životu, tješi ga i krijepi. Poradi toga su u tijekom cijele povijesti generacije i generacije katolika rano ujutro, i to ne samo nedjeljom, nego i preko tjedna ili ako nisu mogli, barem u Marijinu mjesecu svibnju ili listopadu, u Korizmi barem utorkom ili petkom, u Božićnoj ili Uskrsnoj oktavi, te tijekom raznoraznih trodnevnica ili devetnica, hrlile na svetu Misu i tako radosno i uvjereno živjele svoju vjeru. Koliko se bilo samo trećih redova, bratovština, laičkih udruga. Kako su samo cvjetala hodočašćenja, pučke pobožnosti, karitativni rad, katoličke škole – sve je to počelo nezaustavljivo propadati, kad je počela propadati čista katolička vjera i kada je pala najsvetija tvrđa pravovjerja: tradicionalna sv. Misa, sv. Misa svih vremena.

Preostale pozitivne stvari koje danas vidimo: pobožni stariji ljudi ili mlađi koje su ti stariji barem djelomično uspjeli «priučiti» što je to istinsko katoličanstvo – sve su to, nažalost, «krediti» koji se lagano troše i troše!

Samo jaka svijest da je liturgija sveta i božanska i da nam je darovana, da je to priključenje sveudiljnoj liturgiji na nebesima, a ne zborovanje prepuno didaktičkih uputa, svakojakih govorancija, psihologije, sociologije i politike, pa nekad i plačljivosti i infantilnosti, a nekad i nekakve borbenosti te da tu nema mjesta nikakvo uznosito fabriciranje i skrajanje, nikakvo intelektualna nadutost pojedinih aktivnih, makar i veoma ingenioznih laika ili svećenikovi darovi i kreposti, nego malenost i poniznost, zdravo katoličko prihvaćanje svete Predaje i liturgije koju nam je stoljećima prenosila: liturgije koja je također, kako to istočni katolici osobito vjeruju, **Epifanija – liturgija u bitnim crtama nastala nekada davno, jednom zauvijek.** Samo se ta svijest može suprotstaviti intelektualnoj oholosti i neznanstvenosti neomodernističkih i neoprotestantskih zastranjenja odveć ukorijenjenih u krilu Crkve i uopće svugdje prisutnim načelima koje je protestantizam kao «antiliturgijska hereza» bez premca, u ovih pet stoljeća s velikim marom proširio po cijelome zapadnome svijetu i ucijepio u duh današnjega vremena do boli antropocentričnoga, nesklona molitvi, nesklona «koljenima», nesklona razmatranju i mistici, nesklona adoraciji –

čovjekovoj najbitnijoj dužnosti. Samo se tako može izliječiti ovo naše «antiliturgijsko», a time i antiteističko doba!

ŽRTVA ČISTA, ŽRTVA SVETA....

Jedna neprijeporno od najosporavanijih vjerskih istina u posljednjih je pedesetak godina katolička istina da je sv. Misa poglavito žrtva: i to žrtva...

Kada dođete na sv. Misu u bilo koju od naših crkava, čut ćete mnoštvo izraza i naziva: euharistijsko slavlje, gozba ljubavi, bogoslužje, lomljenje kruha, Gospodnja večera – na izraz, pak, sveta misna žrtva jako ćete rijetko nabasati.

Ako ste se ikada pozabavili s bilo kojim od katoličkih obreda: bizantsko-slavenskim, armenskim, koptskim, etiopskim, sirijskim, malabarskim, malankarskim – svugdje ćete naići na identičnu situaciju: sveta je Misa ili božanska liturgija, kako istok uobičava reći, poglavito obnavljanje i uprisutnjenje Isusove nekrvne Kalvarijske žrtve. Cijelo je kršćanstvo gotovo tisuću i petsto godina jednodušno vjerovalo u tu istinu. Čak ni istočni raskol nikada nije poricao ovu istinu te je i danas jednodušno ispovijeda. I monofizitska krivovjerja nisu odstupila od ove istine kao ni mnoge druge sljedbe prvoga tisućljeća.

Premda je bilo manjih sljedbi i pokoji pojedinac ili skupina u kasnom srednjem vijeku, u velikoj mjeri su to tek protestantski reformatori u 16. stoljeću počeli poricati, odvajajući se tako od cijele kršćanske tradicije duge petnaest stoljeća, stvarajući niz protestantskih zajednica koje se ni do dandanas nisu ujedinile u svojemu vjerovanju poglavito zbog stupnja odmaka od katoličkoga nauka o sv. Euharistiji.

Budući da je ova istina jedna od središnjih u našoj svetoj vjeri, svim je neprijateljima Crkve Kristove uvijek bio dobrodošao svaki napad na nju. Tako da već od 16. stoljeća sve protestantske denominacije, a kasnije su im se priključivali svi mogući manji ili veći neprijatelji katoličanstva, vode bitku protiv žrtvenog karaktera svete Mise i Rimskoga kanona, srca svete Mise koji jasno i nedvosmisleno izražava tu istinu.

LATINSKI – SAKRALNI JEZIK

Već smo spomenuli za sudjelovanje na tradicionalnom obredu nije toliko bitno razumijete li dobro latinski jezik ili ne. Svećenstvo se odvajkada trudilo upoznati puk s najbitnijim dijelovima svete Mise. Sveta se Misa oduvijek tumačila: njezin ustroj, njezina povijest kao i smisao i značaj za naše spasenje. Stoljeća su pokazala koliko su katolici poznavali i voljeli svetu Misu. Tome su u čast podignute bezbrojne katedrale, crkve i kapelice koje nam i danas svjedoče koliko je ljudima tih vremena bila bitna sveta Misa. Toliki su umjetnici tolike godine vlastitoga života, i to najčešće najplodnije godine, posvetili ukrašavanju crkava i oltara, skladanju nenadmašivih skladbi za liturgiju. To svjedoče i rijeke svetaca izraslih na starome obredu kao i bezbroj mučenika koji su položili svoj život zbog vjernosti tradicionalnoj sv. Misi – potresne su sudbine svih tih ubijenih, mučenih, prognanih navlastito nakon protestantskog rascjepa u XVI. stoljeću, a taj je pokret kao antiliturgijska hereza sv. misnu žrtvu proglašavao (i proglašava još uvijek) najvećim od svih zala i zločina u povijesti: za žrtvu te njezin sakralni jezik tekle su rijeke krvi. Znamo da to nije bilo uzaludno!

Katolička crkva zapadnoga obreda već je od prvih kršćanskih stoljeća, nakon grčkoga koji je prvih nekoliko stoljeća bio sakralnim jezikom, prešla na latinski koji se sve do 1969. godine sačuvao kao sakralni jezik svih zapadnih obreda, s izuzetkom glagoljaške Mise – privilegija koji su jedino Hrvati imali u cijeloj zapadnoj skupini obreda.

Uvijek se nanovo tvrdi kako nitko latinski nije razumio te da je stoga bilo nužno prevesti liturgiju na narodni jezik i da je to djelovanje Duha Svetoga kako bi ljudi bolje i «djelatnije» mogli sudjelovati na sv. Misi. Tvrdilo se da će ova novina donijeti velike duhovne plodove, s velikom nadom da će se protestanti vratiti u krilo Crkve.

Nikada kao u posljednjih nekoliko desetljeća, pošto je stari zamijenjen novim obredom i time potisnut latinski sakralni jezik, premda bi se i novi obred mogao slaviti na latinskome, zapadno kršćanstvo nije manje išlo na sv. Misu. Nikada se možda u povijesti nije tako površno i beskrvno sudjelovalo na obredima u crkvama nedjeljom. Je li to očekivano «djelatno sudjelovanje» gotovo u svim zapadnoeuropskim zemljama i u Americi – svugdje crkve zjape prazne – stari su i misari i misnici, atmosfera sumorna i neuvjerljiva. Kako to Duh Sveti djeluje, a plodove posve skriva, uporno već desetljećima, a pokazuje samo destrukciju,

krivovjerja i otpadništvo? O vraćanju protestanata nikakvih naznaka, samo zastrašujući podatci o otpalim katolicima koji svugdje pune redove radikalnih protestantskih sljedbi. Kako to da je toliko bilo konvertita dok se sv. Misa slavila na latinskome. Samo ih je u Engleskoj bilo na tisuće svake godine! Propadanje misija da i ne spominjemo, unatoč inkulturaciji bubnjanju i divljim plesovima, a ti su se isti narodi toliko obraćali baš na staroj latinskoj Misi!

Latinski jezik jest sveti jezik, sakralni jezik. U katoličkoj crkvi postoji više sakralnih jezika: tu je, najprije, grčki – sakralni jezik istočnih katoličkih crkava koje su ostale u jedinstvu s Petrom. Jezik na kojemu su napisane prelijepe liturgije: svetoga Bazilija, svetoga Ivana Zlatoustoga te liturgija pretposvećenih darova. Slavenski su kršćani dobili, zalaganjem svete braće Ćirila i Metoda svoj sakralni jezik: crkvenoslavenski koji je nastao puno kasnije od grčkoga i latinskoga, ali su i njega stoljeća molitve posvetila i on se pokazao uspjelim pothvatom, donijevši velike plodove svetosti i crkvenosti – no, napomenimo, ni taj jezik uglavnom nikada nije bio razgovornim jezikom istočnih kršćana, kao ni danas!
Istočni kršćani-katolici poznaju još nekoliko sakralnih jezika, no na Zapadu je prevladao samo jedan - latinski, postavši time tijekom cijele povijesti i jezikom kulture cijeloga Zapada.

Već smo napomenuli da su propovijedi uvijek bile na narodnome jeziku, čitale su se i poslanice i Evanđelje – uglavnom na početku propovijedi također na narodnome jeziku. Prije ili poslije sv. Mise svećenici su vrlo često imali kateheze o svetoj Misi ili općenito o vjerskom nauku, jasno, na narodnom jeziku.
Ali, sveta Misa nije samo to. To nije samo kateheza i teološka rasprava, nije samo zborovanje i propovijedanje kao kod krivovjeraca. To nipošto nije nekakav event, svećenik nije showman ili zabavljač! Liturgija nije njegovo djelo. Tu je suvišna njegova «kreativnost» i unošenje sebe u obred, pa makar svećenik imao sve naravne kreposti u najvećoj mjeri. Liturgiji se pristupa poštujući sve propise i uredbe koje nam je prenijela sveta Predaja.

Sveta je Misa poglavito božanski kult. Taj kult je u privilegiranom vremenu nastao, jednom zauvijek. Tome kultu je potreban sveti jezik: latinski je tu bio idealno rješenje – prvo jer se na latinskome na zadivljujući način mogu izreći sve istine naše svete vjere. Taj je jezik lijep, precizan i elegantan. Snažan je i osobito izražajan. Kao osnova mu je poslužio klasični, poganski latinski. Kršćanima je taj kadšto hladan i tehnički jezik rimskih pjesnika i govornika bio neprikladan da izraze sve istine svoje vjere ili da na tome jeziku slave svoju liturgiju. Veliki su teolozi, zapadni oci iz prvih kršćanskih stoljeća upregnuli svoj briljantni intelekt i iskoristili svoje znanje stečeno po najboljim školama retorike toga vremena te sve to darovali kršćanstvu. Mnoge latinske riječi dobivaju svoje novo, kršćansko značenje: krsti ih se da se

tako izrazimo. Caritas, misericordia, pietas ili pak humiltas – gotovo pogrdnica kod Rimljana i njihovih mislilaca postaje najvećom vrlinom kršćanstva. Ostali se pojmovi, toliko nužni za razumijevanje ili «znanstveno» - filozofsko bavljenje kršćanskom vjerom te uopće opći pojmovi za svagdašnju uporabu prevode poglavito iz grčkoga: αγγελός postaje angelus, επισκοπός- episcopus itd., ali i iz hebrejskoga i aramejskoga. Neki izrazi ipak ostaju u svome izvornom obliku i u katehezi i u liturgiji: «Kyrie eleison», «Amen», «Alleluia», «Jahve», «Sabaoth» da nabrojimo neke koje svi poznajemo. Nastaje tako novi sakralni jezik – vjerujemo uz pomoć Duha Svetoga - sakralni jezik par excellance na kojemu je iznikla i cijela naša europska kultura. Jezik koji se s pravom može nazvati materinjim jezikom Katoličke crkve, zajedničkim jezikom svih katolika diljem svijeta ma kojoj kulturi ili narodu pripadali. To je osjećaj jedinstva i pripadanja jednome stadu Kristovu te kao svojevrsna opreka babilonskoj pomutnji, zbrci jezika.

Budući da taj jezik nije živi jezik, dakle nije više podvrgnut raznoraznim promjenama bilo značenja, bilo sintakse ili čak morfologije što je najuobičajenija pojava u svim živim jezicima, on osigurava prenošenje pravovjernog nauka kroz stoljeća bez ikakvih mogućih krivih tumačenja, zloporaba, konotacija. To je jezik koji povezuje stoljeća, različne kulture, narode i mentalitete: jezik sv. Ciprijana, sv. Ambrozija, sv. Augustina, sv. Tome i Bonaventure.

Svatko je, dakako, mogao u tijeku cijele povijesti privatno moliti na svome materinjem jeziku, ali liturgijska molitva nije privatna molitva – to je molitva cijele Crkve! Crkve koja na najljepši, najsakralniji i najsvečaniji način koji postoji, treba slaviti Boga – stoga sakralni jezik!
Kojeg li neznanja, kojih li pseudoznanstvenih teorija u današnjoj liturgici – na štetu cijele Crkve! Pa i najneukiji se lingvist zgrozi nad stalnim neznanstvenim tvrdnjama protiv latinskoga: no, tu je sve dopušteno – diletantsko diplenje protiv sakralnoga jezika Katoličke crkve gotovo je nužnim uvjetom za pripuštanje ređenju bilo kojega svećeničkoga kandidata.

Dom Prosper-Louis-Pascal Guéranger, opat Solesmes-a (1805-1875), u svojemu djelu, lucidno primjećuje:

«Budući da liturgijska reforma među svojim glavnim ciljevima ima ukinuće mističnih čina i formula, iz toga nužno slijedi da njezini autori moraju zahtijevati uporabu narodnoga jezika u božanskoj službi. Ovo je jedna od najznačajnijih točaka u sektaškim očima. Kult nije tajnom stvari, vele oni: narod mora razumjeti ono što pjeva. Mržnja prema latinskome jeziku prirođena je misao u srcima svih neprijatelja Rima: takvi u njemu vide poveznicu katolika cijeloga svijeta, oružnicu pravovjerja protiv svih cjepidlačenja sektaškoga duha, najmoćnije

oružje papinstva. Duh pobune koji ih nuka da povjere jeziku svakoga naroda, svakoga kraja, svakoga stoljeća sveopću molitvu, uostalom je urodio svojim plodovima, a reformirani svednevice mogu zamijetiti da katolički narodi, unatoč svojim molitvama na latinskome, bolje uživaju u kultnim obvezama te ih izvršavaju revnije od protestantskih naroda.

U svako se vrijeme dana diljem katoličkih crkava održava božanska služba; vjernik koji na njoj sudjeluje, na pragu ostavlja svoj materinji jezik; osim u vrijeme propovijedi, on razumije samo misteriozne znakove koji prestaju odjekivati u najsvečanijem trenutku, misnome kanonu. Ali, usprkos tome ovaj ga misterij toliko zadivljuje da ne zavidi sudbi protestanta čije uho ne čuje nikakve zvukove čije značenje ne razumije. Dok protestantska bogomolja jedanput tjedno jedva okupi kršćane puriste, u papističkoj Crkvi njezina duhovna djeca neprestance opsjedaju bezbrojne joj oltare; svednevice oni odlaze od svojega posla da bi došli slušati ove tajnovite riječi koje moraju biti Božjima jer hrane vjeru i ublažuju boli. Priznajmo: majstorski je udar protestantizma da je objavio rat svetome jeziku: da je uspio uništiti ga, njegova bi pobjeda učinila velik korak unaprijed. ***Izložena profanim pogledima poput obeščašćene djevice, liturgija je od ovoga trenutka izgubila svoj sveti karakter i uskoro će puk držati prekomjernom kaznu da ga se smeta u vlastitu radu ili u vlastitim zadovoljstvima da bi išao slušati govore kao one na javnome trgu.*** *»*

Latinski je jezik, dakle, bio svojevrsnim ikonostasom zapadnih obreda: dolazeći na sv. Misu prije reforme, prosječan bi vjernik dolazeći iz svijeta u kojemu živi, uronjen u mentalitet i razmišljanje svijeta tu dolinu suza koju svaki dan dobro osjećamo, pritiješnjen sa svih strana najrazličitijim problemima i mukama, i sam ranjen istočnim grijehom i svojim vlastitim grijesima, odmah bio zapljusnut upravo time: sakralnim jezikom. Odmah mu je u podsvijesti bilo jasno da većma nije na ulici, na radnome mjestu, u obitelji. Ulazio je u kuću Božju, bio je ispred vrata Neba. Napuštao je vrijeme i ulazio u jedno drugo vrijeme: Kalvarijsko – tako nužno za njegovo vlastito spasenje. Stoga mu je lakše prodrijeti do iskrene molitve i adoracije, klanjanja – čovjekove najbitnije dužnosti i obveze prema svojemu Bogu Stvoritelju. I to je, osim svih već, spomenutih, bitna uloga sakralnog jezika – da svakome posvjedoči da je posrijedi nešto više od svakodnevnih brbljarija: kultno slavljenje pravoga i istinitoga Boga! Pridonosilo je tome osjećaju još mnoštvo čimbenika: i škropljenje i kađenje i klečanje i svećenikova pobožnost i vlastita vjera i ljepota oltara, paramenata i cijele crkve, orgulje i pobožno pjevanje te svakako svesrdno pristajanje uz pravovjeran nauk no nadasve sakralni latinski jezik – premda mu to nije bila jedina funkcija!

Nakon reforme su se događali svakojaki eksperimenti. Negdje u Njemačkoj je jedna nova crkva asfaltirana, zidovi su bili ukrašeni grafitima: to je bila toliko puta proklamirana

želja da se liturgija približi ljudima današnjice koji bi se trebali osjećati kao na ulici, kao na poslu ili kod kuće. Jasno, u takvoj je atmosferi, u takvome duhu koji još uvijek prevladava u liturgičarskim krugovima, sakralni jezik komponenta bez ikakve vrijednosti, anakronizam koji valja što prije ukloniti. Međutim, svi su takvi eksperimenti bili kratkog vijeka: plitko, banalno pomodarstvo, nekakva senzacija jadna i apsurdna – a tome se svemu pljeskalo, učeni su liturgičari biglisali o izvanrednim uspjesima i kreativnim ostvarenjima reforme, no svi su ti eksperimenti propali. Nitko se nije nikada na takvim mjestima obratio, takva atmosfera nikoga nije približila misteriju – vrlo su brzo propali i eksperimenti i njihovi protagonisti. Posve je jasno da čovjek u liturgiji ne traži sivilo svagdašnjice, ne traži pali svijet, ne traži duh svijeta nego duh Kristov koji je tome svijetu dijametralno oprečan. Stoga insistiranje na ljepoti i sređenosti liturgije, stroga ritualizacija tih svetih čina, stoga sakralni, sveti jezik – a ne svakidašnji govorni jezik! Pa ako je na prvi pogled i malo razumljivije da je liturgija na narodnome jeziku – budući da su današnje generacije učene da je narodni jezik veliki dar Duha Svetoga – ako se čovjek upusti u avanturu katoličke tradicije, vrlo će brzo, možda ne odmah, osjetiti vrijednost sakralnoga jezika i sve njegove prednosti: njegovu profinjenost, ljepotu, moć i snagu, prikladnost za izražavanje svetih stvari te čudnovati blagotvorni utjecaj na nas: našu podsvijest –čega u prvome trenutku i nismo ni svjesni.

Netko će napomenuti da su se istočne liturgije češće prevodile – stoga su istočne liturgije na više sakralnih jezika – no odmah valja reći da je to navlastito zbog njihova stila. One su puno dulje od zapadne liturgije, obiluju ponavljanjima, sinonimima, lakše ih je, premda je i to bilo samo nekoliko puta u povijesti (ne mislimo na pokoncilske loše prijevode liturgije na govorni jezik). Nasuprot tome, latinska je liturgija poput kakvog lirskog djela: kratka je i koncizna. Većma nalikuje na kakvu pjesmu koja je u biti gotovo neprevodiva. Svaka riječ ima svoju težinu, svoje mjesto. Pojedine su se molitve, dakako, uvijek prevodile i molile na narodnome jeziku, no u cjelini stari je latinski obred besprijekoran jedino na latinskome.

Jedinstvenim je sakralnim jezikom stoljećima bilo olakšano zapadnom katoliku da se svugdje na zapadnome obredu osjeća kao kod kuće, pa makar to bilo tisuće kilometara daleko od vlastite domovine: kod istočnih je katolika situacija ipak bila bitno otežana postojanjem više sakralnih jezika i različitih obreda.

Tome valja pridodati činjenicu da je i gregorijanski koral uglavnom na latinskom jeziku. To veliko blago zapadne tradicije, nenadmašiva sakralna glazba izrasla upravo iz staroga obreda. Stoljećima pjevana po cijelome katoličkome svijetu kao najizvrsnija liturgijska glazba, koja i uz polifoniju i pučke pjesme koje su također liturgijska glazba, zauzima jedinstveno mjesto u liturgiji.

Odreći se svega ovoga - sakralnoga jezika, obreda napisana na tome jeziku kao i svete glazbe stare skoro tisuću i petsto godina zbog nekakve razumljivosti, kriterija koji ne pozna niti jedan od katoličkih istočnih obreda, brkajući javnu s privatnom molitvom, kult s katehezom, žrtvu s propovijedi, a ta promjena do sada nije pokazala nikakav konkretan plod - to mogu samo ljudi koji su iz svojih razmišljanja odavno izbacili transcendenciju i pali u imanentizam najgore vrste te se nekada i nesvjesno svrstali u red mrzitelja Rima i katoličanstva.

STERILNA CRKVENA UMJETNOST

Kakve su naše novoizgrađene crkve? Kakvi su obnovljeni oltari, novi kipovi, postaje križnoga puta, samostanske kapelice?

Neke su crkve toliko hladne i ružne da se čovjek jedva može koncentrirati na molitvu. Bačeni su milijuni eura za što: ružna, nezgrapna, zdepasta betonska zdanja razlomljenih krovova, koji vrlo skoro prokišnjavaju, zdanja koja odišu hladnoćom, sterilnošću, banalnošću i koja se našim vjernicima, u pravilu ne sviđaju, osim što to moraju hiniti da ne bi uvrijedili samouvjerene graditelje. Takva se zdanja na njemačkom s pravom nazivaju «Pater-Noster-garaža» ili «silos za duše»!

Takve su crkve, kao i neke lijepe starije, ukrašavane u posljednjim desetljećima, premda ipak postoji mnogo pozitivnih iznimaka, nekakvim ružnim mozaicima i freskama: razroki, anoreksični sveci, nekad ne znate imaju li ruke ili pandže, iskrivljeni, pognuti, rijetko u molitvi. Nešto pokazuju, histerično se smiju ili plaču: što sve to simbolizira, uglavnom zna samo umjetnik i nekolicina snobova iz župe, premda nam često ni nakon takvih stručnih objašnjenja ta simbolika često ne bi bila razumljiva! Nije ni čudo da djeca misle od sv. Ivana Krstitelja da je Tarzan u njihovoj crkvi!

Mrljotine koje bi trebale biti postaje križnoga puta: preskupi akvareli ili grafike, apstraktna umjetnost, ružna i nerazumljiva, koje samo odvraćaju od molitve: često su ta djela i načinjena kao «umjetnost radi umjetnosti», premda je to dijametralno oprečno sakralnoj umjetnosti, pogotovo u crkvama i kapelicama, no zato skupo plaćena!

Ulazili smo u neke kapelice po samostanima časnih sestara koje su nas dovele gotovo do suza. Ne samo da u njima ne vlada sveta ljepota, sakralno ozračje, da ne potiču na molitvu i razmatranje i dušu pozivaju da se vine k vrhunaravnim stvarima, da ne iznose istine naše katoličke vjere, nego neke od najnovijih kapelica podsjećaju većma na svemirske brodove, disko-klubove, engleske salone. Tu su se očito iživljavali nekakvi bolesnici, ne pokušavši se uopće upustiti u avanturu kršćanske umjetnosti i njezina načela tijekom povijesti, ili čak svjesno prkoseći tradicionalnom shvaćanju crkvene umjetnosti, profanirajući sve što stignu: zastrašujuća je prisutnost brojnih čudnovatih simbola – mitoloških, sinkretističkih pa čak i masonskih. Nekakvih geometrijskih simbola, nekakvih izlomljenih, osakaćenih: dominacija

fragmentarnosti, nesklada, plitkosti, pa i estetike ružnoga zastrašujuća je ondje gdje bi sve trebalo odisati dubinom, skladom i ljepotom – u kući Božjoj.

Nakon reforme su se na lomačama spalile tisuće misnica, plašteva, albi, oltarnika, slika i misala. Da je među njima bilo pravih malih remekdjela – to očito nikoga nije zanimalo. Rušeni su prastari zavjetni oltari, bacani u podrume ili na smetlišta. Na njihovo mjesto uglavnom bi došao trećerazredni kič, dočekan ovacijama plaćenih tumača!

Crkve su «preuređivane», bacane hrpe novca za što: i danas Dubrovčani žale za glavnim oltarom u svojoj katedrali koji je uništen a na njegovo mjesto stavljen neki novi, ružni i geometrijski koji se uopće ne uklapa u cijelu katedralu. S pravom to mnogi nazivaju kulturocidom. I u katedrali svetoga Dujma na središnjemu mjestu ne stoji svetohranište, nego biskupova stolica. Koje li čudne provedbe reforme! Mnogo bi se navesti mnoštvo sličnih tragičnih primjera devastacije od prvostolnica do seoskih crkvica i kapelica, a taj proces traje i dalje još i većom žestinom. Čak se nekoliko puta spominjalo da je na meti bio i prelijepi stari oltar Zagrebačke katedrale! Zasada je, na našu sreću, još uvijek živ!

Premda kršćanski Zapad za razliku od Istoka nije bio toliko strog u pogledu crkvene umjetnosti te je stoga tijekom povijesti nastalo više prelijepih stilova kojima se i danas divimo, crkvena se umjetnost ipak u bitnome strogo razlikovala od profane: ona je odisala ljepotom, skladom, transcendencijom, nukala je one koji su ulazili na molitvu, razmatranje, klanjanje; zastranjenja je, dakako, uvijek bilo.

Iako proces stagnacije crkvene umjetnosti nije otpočeo s reformom – već su se prije iz sterilne svjetovne umjetnosti ponegdje uvukla u Crkvu raznorazna načela koja su dovela do današnje situacije bezizlazne sterilnosti i ružnoće crkvene umjetnosti, tiranije kiselog kiča kako to neki znanstvenici nazivaju, međutim, nova je koncepcija umjetnosti u godinama reforme te nakon nje u potpunosti potisnula tradicionalno shvaćanje crkvene umjetnosti, doživljavajući vlastiti trijumf. Bila je to kulminacija krize crkvene umjetnosti koja je već davno počela.

Ovdje se doista nije moguće ukratko pozabaviti tom nadasve složenom problematikom koja zahtjeva puno više stručnog bavljenja, radove posvećene samo tome, no dotaknut ćemo samo neke heterodoksne stavove prisutne u «reformiranoj» crkvenoj umjetnosti koji se žele arhitektonski ostvariti te razotkriti zablude koje se nalaze iza toga.

Po duhu novoga obreda stvorene su nove teorije kojih se treba pridržavati moderna crkvena umjetnost, a jedan od bitnih principa u tome je svakako «demokratizacija crkvenih građevina». Ta demokratizacija, međutim, kako je često tumače njezini pobornici nije ništa

drugo doli uništenje hijerarhijskog reda u crkvi i na sv. Misi koji je uspostavio Isus Krist, degradirajući svetu misnu žrtvu na nekakvu proslavu gozbe ili samo kršćanski sastanak.

Govori se o nekoj egalizaciji svećenika i nazočnoga puka da bi se time izbjegla navodna pretkoncilska klerikaliziranost liturgije: dakle, demokratizacija crkvenih građevina kao posljedica demokratizacije svećenstva.

Izbjegava se gradnja tradicionalnih crkava, oltar se sve više približava puku, dolazi u njegovu sredinu, kao kakav otočić, nema više odvajanja svetišta od ostalog dijela crkve – a to možemo zamijetiti u crkvama građenim tijekom cijele povijesti, ako i kod istočnih katoličkih crkava.

Nastoji je time stati u kraj takozvanoj «dvoklasnoj» liturgiji: anakronizmu koji valja po svaku cijenu ukloniti. Puk se sve više približava prema oltaru te prilazi sa svih strana.

Iza svega ovoga jasno stoji težnja da se izjednači sveopće svećeništvo vjernika s ministerijalnim svećeništvom zaređenoga svećenika: to je opasna protestantska zabluda, inače imanentna cijeloj reformi koja zamračuje bitne istine naše vjere i koju je Crkva osudila.

NEDOPUŠTENA CELEBRACIJA?

Je li slavljenje staroga obreda zabranjeno. Mnogi će naši teolozi odmah potvrdno klimnuti glavom, samodopadno uvjereni i sretni da je slavljenje stare Mise principijelno neposlušnost te je stoga dužnost svakoga svećenika slaviti novi obred.

No, je li stari obred u stvarnosti ikada abrogiran – je li ikada izrijekom zabranjen te postoji li nekakav pismeni dokument na koji se možemo pozvati, nekakav dekret ili odluka neke nadležne Kongregacije, ili drugog nekoga mjerodavnog dikasterija Rimske kurije.

Za neke je sam prijelaz na novi obred najbolji dokaz da je stari obred ne izrijekom, nego prešutno preko noći zabranjen – nekakav čudnovat, dvojben zaključak koji valja preispitati.

Stručnjaci za kanonsko pravo se s pravom pitaju: može li jedna takva bitna odluka kao što je ukidanje jednoga obreda i uvođenje nekoga drugoga, bez jasnog dekreta biti sama po sebi razumljiva, budući da ne postoji nikakva odluka kojom Pavao VI izrijekom dokida tradicionalni obred ili kojom svećenicima eksplicite zabranjuje da ga slave te da moraju slaviti samo novi obred koji bi ih obvezivao ili da je kažnjivo slavljenje staroga obreda.

Valja napomenuti da sveti Pijo V, proglašavajući obvezatnim obred Rimske kurije za gotovo cijeli katolički svijet daje svojevrsni specifični generalni indult svima onima koji ovaj obred žele slaviti, javno ili privatno, bez ikakvih pridržaja.

S pravom naglašavaju mnogi kanonisti da tako jedna bitna odluka za cijelu Crkvu nije mogla biti prešutna. Tko, zapravo, smije ukinuti jedan prastari obred, a o tome ne izdati nikakav jasan dekret. Pa ni Pijo V nije dokinuo obrede starije od dvjesto godina. Ukidanje obreda nije

praksa Crkve – bila bi to samovolja sa strašnim posljedicama., jedinstvena u crkvenoj povijesti, svojevrsna tiranija koju bi trebalo što je moguće prije ispraviti.

Na osnovi nekoliko dokumenata koji potječu od različitih autora te za temu imaju različit predmet neki doista žele zaključiti da je misal Pavla VI doista opće liturgijsko pravo latinske Crkve te da je slavljenje staroga obreda, dakle tradicionalnoga obreda koji je revidirao sveti Pijo V, samo privilegija koja se dopušta pojedincima i pod određenim uvjetima, u okviru indulta *Quattuor abhinc annos* od 3. listopada 1984.

Papa Ivan Pavao II je 1986. godine imenovao kardinalsku komisiju koja je trebala ispitati primjenu indulta *Quattuor abhinc annos* i koja je jednoglasno ustvrdila **da misal svetoga Pija V. nipošto nije dokinut te da nijedan biskup nema pravo zabraniti svećeniku uporabu ovoga misala.**

U katoličkome svijetu i dalje vlada velika nevjerica prema tradicionalnome obredu: dok se dopuštaju svakojaki eksperimenti, gazeći sve zabrane, opomene, savjete Svete Stolice, dok se prešutno prelazi preko svih mogućih zloporaba, čim se spomene tradicionalni obred, najedanput svi bivaju velikim braniteljima nekakvoga jedinstva Crkve, pribojavaju se od svih mogućih neželjenih i negativnih posljedica, polarizacija i zloporaba.

Često se dobije dojam da iza svega leži patološka mržnja prema tradicionalnome obredu, a ne ljubav prema Crkvi i briga za spas duša. Najveći branitelji novoga obreda i protivnici staroga nerijetko se pokažu ne baš brižnima u svim drugim situacijama: i sami smo doživjeli kako naši teolozi cjepidlače te neprestano otežavaju put do pravnog reguliranja slavljenja tradicionalnog obreda. Ti se isti u drugim prilikama, kad im se napomenu strašne zloporabe nove liturgije jedva i pokrenu, a da ne spominjemo da bi, možda, zahtijevaju bilo kakve sankcije protiv njih. Njih, dakle, nikakvi zakoni ne mogu pokrenuti. Posrijedi je «novi duh» tumačenja crkvenih propisa i liturgijskih uredaba stran svakome istinskom katoliku.

Često je to samo opijenost liberalnim novotarijama i gnušanje prema katoličkoj tradiciji. Tada se dođe u vrlo tešku situaciju jer «Kadija te tuži, kadija te sudi!» Onda je gotovo nemoguće, uz sve napore doći do dopuštenja za služenje staroga obreda, barem ponekad, barem za malenu skupinu u nekoj zabačenoj kapelici daleko od vjernika. Svećenik se mora pribojavati svakojakih posljedica, vjernici stalno moraju nešto prisezati. Sve što tradicionalisti predlože odviše je suspektno, pomnjivo se pregleda, rijetko im se udovolji... Unatoč tome što tradicionalisti znaju u kakvu vremenu živimo, kako se s drugim skupinama postupa i uopće kako ti birokrati sami primjenjuju zakone koji se, recimo, na njih same odnose. Ta bolna nedosljednost sablažnjava mnoge duše i stvara veliko nepovjerenje.

Žalosno je osobito kada vjernici laici moraju voditi borbu s nekim ljudima iz crkvene hijerarhije tražeći samo obred koji se tisuću godina neprekidno svaki dan slavio diljem katoličkog svijeta: obred koji je slavilo mnoštvo svetih papa te gotovo svi sveci biskupi i svećenici koje poznajemo, obred na kojemu su gotovo svakodnevno bili sve ostali sveci i svetice u posljednjih više stoljeća koji nam i danas slove kao veliki uzori: sveti Ante, sveti Ignacije, sveti Franjo Saleški, sveta Klara, sveta Margareta a la Coque, sveta Terezija od Djeteta Isusa, sveti Don Bosco, blaženi Pijo IX, sveti Pijo X., blaženi kardinal Alojzije Stepinac, blaženi Ivan Merz, blažena Marija od Prevetog Srca, sveta Edith Stein…

Tradicionalne katolike se, nažalost, stavlja u isti koš sa svim mogućim pokoncilskim eksperimentima koji su sve češće dvojbeni pa čak i vrlo škodljivi. Štoviše, takve se eksperimente i novotarije potiče i podržava, njih se proglašava odgovornim življenjem svoje vjere u današnjici, a stari se obred guši nekad doista s đavolskom zauzetošću.

Sve to pokazuje da novi obred nije nikakav organski razvoj staroga: čemu inače toliko bojazni od staroga obreda, toliko opreza gdje ga, kada i koliko puta slaviti ako su oba obreda u svojoj biti ista? Čemu toliko patološke mržnje prema tome obredu ako je nova Misa uistinu «današnja tridentska Misa»? Prema tome bi, valjda, svakome trebalo biti posve svejedno služi li se nedjeljom u pokojoj crkvi i stari obred: javno, za sve one koji to žele, a o tome prije u crkvenim glasilima obavijestiti svakoga tko se zanima. Na takvu velikodušnost se gotovo nigdje ne može naići, štoviše, gotovo samo na zabranu, prešućivanje, protjerivanje.

Gotovo svaka dopuštena celebracija stare Mise danas je uglavnom plod silnih molitava, posta i zavjeta bezbrojnih bogougodnih duša te teške borbe s nadležnim autoritetima. Nedavno se, navodno, sam papa Benedikt XVI morao umiješati da se u jednoj biskupiji sjeverne Italije dopusti slavljenje tradicionalne Mise. To dobro pokazuje kakav duh vlada kod primjene papinskog indulta: nepovjerenje, sumnjičavost, zadrtost pa čak i mržnja. U velikoj većini slučajeva s pravom smijemo govoriti o istinskoj zloporabi ovlasti kao i krivom, tendencioznom tumačenju crkvenih propisa.

Stoga, valja napomenuti: svi oni koji se žele boriti za katoličku tradiciju, ako u srcu ne nose dovoljno ljubavi, ako nisu spremni puno trpjeti te ako nemaju beskrajno strpljenje, malo će postići.

Valja puno moliti i postiti. Ustrajnost, a ne zadrtost je put do slavlja staroga obreda. Učili su nas odavno da moramo znati patiti ne samo za Crkvu – kadšto je to čak i ugodno, nego i od nekih ljudi iz Crkve, a to je puno teže, bolnije i tegobnije. Valja pripaziti i ne upasti u različna zastranjenja i prejake reakcije: svaki «kratki spoj» koji tradicionalnog katolika odvodi od autentično katoličkoga duha, opasan je i koristan jedino neprijateljima. Nadležni autoriteti

uglavnom neće biti benevolentni, situacija je presložena, međutim, sve se ne može uvijek svoditi na njihovu vlastitu krivnju. Odveć je često to samo loša informiranost, zasljepljenost, intelektualna inferiornost ili zavedenost. Današnja konstelacija unutar crkvene hijerarhije iziskuje svjedočenje – nekada mučeničko.

To opet ne znači da treba popuštati i klonuti duhom: svi iskusniji tradicionalni katolici, prekaljeni borci, na neki način dođu do svojih ciljeva. Nakon puno žrtve i promišljanja, bez ishitrenosti i vlastite povrijeđenosti na obzorju se pojave rješenja kad ih se najmanje očekuje. Bog doista pomaže!

Da zaključimo: budući da je tradicionalna Misa najprije tisućljetni običaj, pa potom zakon – postojala je stoljećima prije bule «Quo primum» koju je promulgirao sv. Pijo V., a potom je bila crkvenim zakonom, jasno je da se tako bitne stvari: najprije običaj potom 4. stoljeća zakon ne može prešutno, preko noći, bez jasnog, eksplicitnog spominjanja dokinuti i zabraniti (kanon 28.). Apostolska konstitucija Pavla VI. svojom šutnjom o toj točci ne dotiče ovaj tisućgodišnji liturgijski običaj.

A budući da je Pijo V., kako je već gore spomenuto, svim svećenicima u buli *Quo primum* dao specifični indult da javno i privatno slave sv. Misu po obredu koji je on kodificirao, bez ikakvih pridržaja, svaki svećenik ima potpuno pravo prijeći na slavljenje tradicionalnoga obreda i nastaviti ga slaviti bez ikakve bojazni.

Budući da misal Pavla VI. već u svojoj prvoj, latinskoj verziji pokazuje velike teološke nedostatke, budući da se od početka slavljenja novoga obreda liturgijska pobožnost kao i cjelokupno življenje vjere rapidno pogoršalo, **svaki svećenik čiste savjesti do nužnih teoloških, liturgijskih i kanonskih pojašnjenja koja bi trebala biti javno proglašena, može rabiti misal koji je revidirao sveti Pijo V.**

TRADICIJA U HRVATA

Kako je biti tradicionalistom u Lijepoj Našoj?

Nimalo lagano. Štoviše, vrlo teško. Najprije, bolno je nositi svu ovu ošamućenost episkopata i klera. Oni koji su tako silno i snažno ustali protiv komunističkog zlosilja, koji su bespoštedno nosili sve patnje svojega naroda tijekom krvavoga rata, bili progonjeni, koji su se uvijek decidirano stavljali na stranu maloga čovjeka prepuna problema u nimalo laganoj poratnoj zbilji, čini se kao da se, ophrvani nekim polusnom, uvijek i ne snalaze. Raspre poodavna otpočete u većini zemalja zapadne i središnje Europe, aktivan otpor prevlasti neomodernizma kod nas nisu ni otpočele, a nema nikakvih naznaka da će u skorijoj budućnosti ni otpočeti. I nakon najnovijih dokumenata posvećenih Euharistiji, rijetko se pogdjegdje nešto začuje o Euharistiji ili čak o zloporabama, no potom ubrzo sve utihne, svaki glas umine. I razmišljanja su sv. Oca, nekada kardinala Ratzingera u javnosti proglašavana retrogradnima, ultrakonzervativnima, bolesnima. O njegovim javnim nastupima s tradicionalnim katolicima, liturgijskom savjetovanju u francuskoj benediktinskoj opatiji Fontgombault, šokantne izjave o negativnim stranama reforme, potom činjenica da je više puta javno celebrirao svečanu tradicionalnu Misu: u opatiji St. Madleine, u Wigratzbadu, u Weimaru o čemu nikada nitko nije ni pisao niti izvještavao, kao da je on zbog dosade trčkarao po tradicionalnim zajednicama, ne znajući što bi pametnije radio. I sam je priznao da mu to nimalo nije bilo lagano te da ga je stajalo ugleda. Sve njegove novije knjige obiluju konstatacijama o ishitrenosti, brutalnosti i štetnosti reforme!

Znamo da je sve to što je činio i pisao, iziskivalo dobro opće Crkve i katastrofalna situacija u kojoj se Crkva nalazi. Uzevši u obzir sve te spomenute činjenice, usuđujemo se bez okolišanja reći: bez vraćanja staroj Misi neće otpočeti nikakva istinska reforma Crkve, stav kojemu se, čini se, sv. Otac sve više i više približava.

Da zaključimo: unatoč stravičnim problemima na području pravovjerja i liturgije susjedni se Zapad barem djelomično, ali svakim danom sve više otvara kompetentnoj raspravi i kritičnom preispitivanju i vrednovanju posljednjih desetljeća te posljedicama koje su iz toga proistekle.

Kod nas je situacija bitno drukčija. Svi su simpoziji o Euharistiji prepuni uljepšavanja, udaljeni od stvarnosti, i sa znanstvenog stajališta vrlo primitivni – nekad podsjećaju na

partijske skupove iz osamdesetih, gdje već unaprijed znate što ćete čuti i što će biti zaključci, nedostaju samo uzvici: «Živio drug Tito, živjelo bratstvo i jedinstvo!»: prizemna ideološka patetika, koja je i u zapadnim zemljama odavno već nestala s takvih skupova, svugdje je dominantna, a takvo frazerstvo najveći je neprijatelj ljubavi prema istini, a to će, nažalost, naš cijeli napaćeni narod skupo stajati, usprkos tome što smo dosada od mnogih zastranjenja reforme bili pošteđeni.

Još prije dvadesetak godina, jedan od naših najeminentnijih reformatora pater Tomislav Šagi Bunić, o dvadesetoj godišnjici Drugog vatikanskoj koncila, ignorirajući znakove vremena te zle posljedice reforme svagdje već prisutne, ustrajava u svojim utopijskim predodžbama i zamračuje uzroke i posljedice reforme. U svome izlaganju kaže:

«Zato je pozorno proučeno 20 stoljeća kršćanske liturgijske povijesti; imajući u vidu osjetljivosti suvremenoga čovjeka, probrano je iz te povijesne baštine ono što je najbolje i što i danas može nositi bitnu poruku, a šira kreativnost ostavljena je za kasnije. Nakon duge liturgijske zaleđenosti nije se moglo drukčije postupiti, a da se ne riskiraju kakvi krivi koraci. Ipak se nove liturgijske knjige ne mogu optužiti za arheologizam: one su izrađene s velikim osjećajem za suvremenog čovjeka, a kad jednom njihovom adekvatnom primjenom autentični duh kršćanske liturgije postane životnom svojinom novih vjerničkih navještaja, nastupit će samo po sebi vrijeme novih rascvata.»

Tradicionalnu sv. Misu naziva «dugom liturgijskom zaleđenosti», sablazan reforme umanjuje činjenicom da se «nije moglo drukčije postupiti». Opravdava se da posrijedi nije bio «arheologizam», premda je bio svjestan da je bio i da je Pijo XII u svojoj enciklici «Mediator Dei», koje se cijenjeni pater neprijeporno vrlo dobro sjećao, unaprijed osudio liturgijski arheologizam – tako dominantan u liturgijskoj reformi, a nekakav himerični «autetnični duh kršćanske liturgije» stavlja u neku svjetliju budućnost (poput mita o besklasnom društvu, inače po nekima njemu ne baš mrska) kada će doći do tih stalno nagovještavanih «novih rascvata», do kojih, kako i sami vidimo, nakon 20 godina, sveukupno skoro 40 od provedbe reforme, nije ni došlo, samo do zloporaba i zabluda, na što nas bolno podsjeća dokument «Redemptionis sacramentum», a neće s ovakvom liturgijom jamačno ni doći. Jadne generacije naših svećenika – na kojim su se izvorima morali napajati! Međutim, i spomenuti progresivni teolog (jedan od tri naša modernistička velikana) i njegovi čak i na zapadu uglavnom prevladani stavovi još su uvijek «ex cathedra» na teološkim fakultetima, simpozijima i u katoličkom tisku gdje god se piše o sv. Misi. Sretni smo da slična uvjerenja ipak nisu preduboko ušla u naš vjernički puk: možda zbog stalnih sukoba progresističkih teologa s episkopatom te nekad otvorene suradnje s komunistima, te je naš pobožni puk znao odbaciti

njihova učenja po vlastitome osjećaju vjere. Nerijetko nam progresistički njemački ili talijanski teolozi znaju predbaciti da je kod nas istinska reforma premalo provedena, da je premalo radikalna, da se razvodnila i nije zaživjela te da je predkoncilski katolicizam još uvijek odveć dominantan u našemu narodu – na to možemo samo radosno uskliknuti «Deo gratias»! Pa nije li to upravo razlog tako žive vjere mnogih sunarodnjaka?!

Na bogoslovijama i po samostanima slična situacija. Mnogima, koji se žele tome suprotstaviti, tako smeta ili ih posve blokira da će biti ismijani ili izrugani ako se usprotive mišljenju većine. No, vrijeme je da nam bude jasno da nije posrijedi neki nebitan prijepor, nije to neko prepucavanje o samoborskim ili zagrebačkim kremšnitama ili o gotici ili baroku. Posrijedi je, na našu žalost i zaprepaštenje, nešto puno esencijalnije: svi koji se nisu odrekli katoličkog nauka o presvetoj Euharistiji (ne mislimo sada samo na tradicionalne katolike) a to je tragična zbilja prosječnog samostana i bogoslovije, ne uvijek, ali previše često i to sve češće, a negdje i uvijek, dobivaju prišivak tridentinci (s najrazličitijim konotacijama – od blage poruge tipa pobožnjaković ili uredno počešljani trećoredac, do opasne opomene i kritike u značenju natražnjak, mračnjak, luđak)! Tada ih se stavlja u jednu ladicu, bilo im udobno ili neudobno u njoj, a je li to pravedno da i ne govorimo. Aha, etiketira ih se – a svaki iole zdrav čovjek bježi od etiketiranja. Žigoše ih se, a žigosanja se svatko boji, jer ono uvijek nosi konkretne posljedice, poglavito u praktičnom životu. Pa još stalan suživot s većinom koja uglavnom ništa ne razumije – a žigosanoga raspoznaje te ga se po nekom nutarnjem osjećaju kloni!

U zajednicama to zna biti akutan problem i rana koja vazda krvari. Čovjek koji želi biti tridentinac, dušom i srcem, pošto se odreče svake pomisli na bilo kakvu karijeru, napredovanje ili lagan put do novaca potrebnih za različite manje ili veće apostolate, mora preći u kategoriju onih «drugih», onih koji nisu kao većina, onih koji su, unatoč svim vlastitim kvalitetama, poslušnosti, radišnosti, molitvenom duhu barem «problematični», samo jer su tridentinci, a to zna biti preteškim jarmom i za najjača pleća. Njegove se mane i sitne pogreške uvećavaju sto puta, on je uvijek na tapetu, od njega se ponajveća očekuje poslušnost; on je taj od kojeg se traži da šuti kako ne bi sablaznio malene. Samo se njega neutralizira, tobože radi općeg mira. Tu, svakako, postoji razlika koliko je proces protestantiziranja u konkretnom okružju uznapredovao, čije su vjere poglavari, koliko je istinskih progresista, a koliko neznalica, idealista i skorojevića, ovisi o najrazličitijim konstelacijama unutar zajednica: koliko je dotični star, koliko se dokazao, koliko će još vremena živjeti, koliko mu se smije nažao učiniti, koliko je stručan u nečemu te stoga

koristan, je li introvertiran ili ekstrovertiran, ima li sklonosti «prozelitizmu», želi li stvarati strukture... Rekli bismo da je svaki slučaj na svoj način i u različitoj mjeri tragičan! Najgore prolaze mladi, oduševljeni, ekstrovertirani, učeniji, bučniji i temperamentniji klerici ili redovnici – oni u pravilu završavaju pred vratima, na ulici!

Čovjek bi se i pokorio, dopuštajući da ga se neutralizira, da, lijepo bi sve to bilo da se već desetljećima ne prenose najgnjusnije progresističke teorije koje lagano ruju i uništavaju katoličke istine o sv. Euharistiji. Lijepo bi sve to bilo da u Lijepoj Našoj nema toliko jezivih zloporaba i svetogrđa da se čovjeku pamet okrene. Neke su čak i dokumentirane, no to, čini se, nikome ne smeta. One koji se pobune, drži se čudnima, odveć strogima, ako ne i sektašima, kao da pravovjerje i pravilno slavljenje obreda, koje je sv. otac Benedikt XVI odmah po svome izboru spomenuo, stvar vlastita nahođenja, a ne primarna dužnost svakoga kršćanina katolika, a briga o tome najbitniji zadatak katoličke hijerarhije. Nije ni čudno da mnogi redovi imaju jedva zvanja i da su neke bogoslovije u velikim problemima.

O pričesti na ruke i njezinim zlim posljedicama, kao i čudnovatim okolnostima pod kojim je uvedena kod nas,dakako, ne smije se uopće ni raspravljati. I to premda su svi čuli kako je nekada kardinal Ratzinger u Zagrebu na simpoziju posvećenom kardinalu Šeperu zabrinuto govorio o ovoj problematici i o bezbrojnim zloporabama koje se događaju po cijelome svijetu.

Kod nas, uopće, o svemu tome nedostaje kompetentna rasprava, nužna polemika. Mnogi liturgičari poput malenih provincijskih paževa ponavljaju pogrijane stavove svojih velikih, uglavnom njemačkih učitelja, predstavljajući ih najautetničnijim idejama i zaključcima koje je naša teologija iznjedrila. Nije ni čudo da takva patetična dikcija, taj prazan frazerski stil izražavanja, koliko god bio umotan u nekakvu znanost i navodno traženje istine kod mladih ljudi ne nailazi na odobravanje. Sve to podsjeća na dosadu s kojom se učio marksizam u kasnim osamdesetima, željno iščekujući samo dan kada će sve to nestati.

A kako se sv. Misa slavi po našim crkvama?

Premda situacija nije jedinstvena, i premda je do prije nekoliko godina situacija bila puno bolja, mislimo da danas već doista možemo preuzeti krasnu procjenu dr. don Ive Cisara o stanju liturgije općenito u Crkvi, imajući u vidu poglavito Italiju. Njegovi se zaključci gotovo u cijelosti sve više mogu primijeniti i kod nas:

«Ukoliko se sada priupitamo zbog čega se ljudi ***udaljavaju*** *od svete Mise, možemo smatrati da je povod tome njezina banalizacija, kako proizlazi iz do dosada iznesenoga. Jednako tako nedostaje osjećaj za Boga (vjera), osjećaj za grijeh (kajanje), osjećaj za otkupljenje (traženje milosti), osjećaj za stvarnost grijeha, nužnost otkupljenja, obnavljanje žrtve križa na oltaru, poradi nepotpunih i manjkavih propovijedi, ponekad od »lažnih proroka« koji uspavljuju*

savjesti, pokušavaju govoriti samo »pozitivno«, samo o slavljima, radosti, uskrsnuću, zanemarujući stvarnost grijeha, nužnost otkupljenja, obnovu žrtve križa na oltaru. Više se ne insistira dovoljno na obvezi svete Mise (usp. CIC kan. 1247), niti na raspoloživosti potrebnoj za sudjelovanje u njoj (usp. Katekizam Katoličke Crkve, 1387).

Postoji velika popustljivost u kršćanskome ćudoređu i u liturgijskim slavljima. Crkve često postaju muzejima, galerijama, koncertnim dvoranama. Način na koji se slave sakramenti, napose vjenčanja, narušavaju njihovu sakralnost. Ima malo šutnje i sabranosti u crkvama, pa i za vrijeme, prije i nakon svete Mise.

U svemu tome prevladava duh vremena koji je antropocentričan: u središte svega postavljen je čovjek, »zajednica«.

Naprotiv, tridentska Misa pogoduje ponovnome pronalaženju osjećaja za Boga, za sveto, iskazujući pravo štovanje Bogu i obogaćujući ljudski duh Božjom milošću i ljepotom, dakle, srećom.»

Mislimo da ovom toliko istinitome opisu današnje situacije nije potrebno ništa nadodati!

A tradicionalisti u Lijepoj Našoj? Ima ih, jasno. No, svatko tko zauzme decidiran stav u korist katoličke tradicije, gubi odmah «građanska prava». Sva ona klepetanja o pluralizmu i toleranciji koje promiču teolozi relativisti, najedanput kao da većma ne vrijede. Svakog će tradicionalista odmah isključiti iz svih institucija gdje je to moguće. Pokušava ga se ubiti šutnjom, potom, ako to nije moguće, razornom kritikom i spočitavanjima svake vrste. Bilo kakve rasprave o tradiciji, čak i one najbenignije, s bilo kojim teologom ili liturgičarom (izuzeci, dakako, još uvijek postoje) nalikuju na diskusije s marksistima o ljepoti katoličke vjere. Tradicionalist biva opasnom osobom, prema njemu nema više milosrđa. Svaki tradicionalist se izlaže pogibelji da ga se gurne na granicu između zdrava i psihički bolesna čovjeka. I sve to dok progresisti javno navješćuju svoje novo Evanđelje!

Kada bi netko tako jasno i transparentno iznosio pravovjerni, dvotisućljetni nauk o Euharistiji kako već mnogi teolozi i profesori navještaju heterodoksne stavove koje su napamet naučili od svojih učitelja, od kojih su neki već javni otpadnici, zemlja bi ga progutala. I što je najžalosnije: nikada se i ne spominje koliko je kardinala, biskupa, svećenika, teologa, časnih sestara, umjetnika, konvertita iz zapadnih zemalja javno prosvjedovalo, skupljalo potpise, organiziralo prosvjede, simpozije, koliko ih je išlo svetom Ocu radi obrane svete Mise svih vremena. I koliko ih svednevice slavi tradicionalnu sv. Misu! Ako smo godinama bili smetlište europskim zemljama: za jeftine loše proizvode, stare automobile, lijekove ili čak nuklearni otpad, pa zar se ista situacija morala ponoviti i glede teologije? Uvijek ista priča:

hrvatske guske, a kamo će nego u maglu! Ovaj put u magluštinu neomodernističkih i neoprotestantskih krivovjerja, u jezovite podzemne laboratorije euroameričkih okultističkih i masonskih nemani koje će našu mladež žrtvovati na svojim vještičarskim orgijanjima i koje će naš identitet i nacionalnu bit gore isisati od karađorđevićkih slugana, jeftićevaca ili boljševičkih, bezbožnih partizana!

Sa žalošću moramo konstatirati da svaki bogoslov koji bi svojemu rektoru jasno iznio stavove koje je pročitao u knjigama kardinala Ratzingera, sada pape Benedikta XVI, bilo o liturgijskom glazbi, bilo o okrenutosti «ad Orientem» «k Istoku» za vrijeme slavljenja sv. Mise, bilo o vrijednosti i potrebi latinskoga jezika, a tek o tradicionalnoj Misi, nipošto ne bi bio pripušten ređenju. Posjedovanje «kontroverznih» enciklika velikih papa XIX i XX stoljeća, starih katekizama ili brevijara sumnjivo je kao nekada posjedovanje marksističkih knjiga. Stoga nije ni čudo da nemali broj onih koji nabasaju na stari obred ili zahvaljujući vlastitoj erudiciji počnu shvaćati situaciju, vrlo brzo odustanu od svega i sve potisnu, pribojavajući se strašnih sankcija i rugla kojemu bi mogli biti izvrgnuti. Nije ni čudno da u svim teološkim raspravama prevladava nekakav ustajao zrak, beskrvnost, starost – sve kao da vapi za provjetravanjem ako ne želimo da se cijeli naš dobri i pobožni narod uguši. No, zasada je to životno nužno provjetravanje, s obzirom na sve već spomenuto, kao i snažne lobije koji su se već davno etablirali, samo pium desiderium!

U većini bogoslovija i nekim samostanima smijete nositi kratke hlače – reverendu ili habit ne. Smijete nositi šešir, naočale i sve modne detalje: biret ili kapicu, ogrtač ili plašt ni u ludilu! Neki mladi redovnici u habitu ne smiju nikada ići u grad!

Čak se i rimski kolar nekada naziva «fašistoidnim tendencijama» (što god pod tim pojmom razumjeli) – vrhunac današnjeg kleričkog odjela je nekakav čudan umetak u košulju nalik na fragment rimskog kolara: to je najčudniji i najsmješniji neuspjeli izum u povijesti mode!

Mladim se svećenicima i čak redovnicima progledava kroz prste kada nose skupocjena moderna odjela – nabavljanje skupih albi ili misnica im se ne bi tako lako oprostilo!

Žalosno je kakvih su se prelijepih, dostojanstvenih i otmjenih habita odrekli mnogi ženski redovi: koliko je ružnoće, nezgrapnosti, daltonizma i mizoginije u reformiranim habitima!

ŠTO NAM JE ČINITI?

Pa nakon svega iznesenoga nameće se pitanje: ima li onda smisla biti tradicionalistom u današnje vrijeme?

Jamačno. Nisu li kroz slične kušnje prolazili svi oni kojima je na srcu bila katolička vjera? Nisu li mnogi sveci na isti način bili izrugivani, proganjani, klevetani? Nije li upravo crkvena povijest svjedokom da je trnovit put onih koji se bore za Božju stvar. I napomenimo: mnogi stariji svećenici, osobito redovnici po našim hrvatskim samostanima, nikada i nisu prestali slaviti tradicionalnu misu: neki su je slavili nekoliko puta tjedno, neki čak i gotovo svaki dan. Jasno, bilo je to vazda u malenim kapelicama, eventualno za pokojeg vjernika ili časnu sestru. Poglavari koji su drugima progledavali kroz prste, znajući za bezbrojne grijehe i propuste drugih članova, u slučaju tradicionalnih svećenika uvijek su zahtijevali poslušnost, šutnju, pokornost, čekajući da se «biološki» riješe ovi slučajevi.

Premda kod nas ne postoji nikakva logistika i premda je slobodno istraživanje na ovome polju gotovo onemogućeno, nije pretjerano ustvrditi da mnoga svećenička srca nikada nisu prihvatila reformu. Čulo se o mnogim (svetim) časnim sestrama koje su godinama plakale na novom obredu, jer to nije bila «ista sv. Misa», čulo se o drugima koji su, čim bi otišli u inozemstvo tražili otočiće gdje se slavila tradicionalna Misa. Znamo da je naš nadbiskup Smiljan Čekada već na Drugom vatikanskom saboru oštro osudio bilo kakve reforme svete liturgije, a i nadbiskup se Oblak, premda umjerenije, suprotstavio bespotrebnim promjenama. I blagopokojni je kardinal Šeper o mnogim aspektima reforme izrazio svoj krajnje oštar i zabrinut stav: o drugoj euharistijskoj molitvi, o pričesti na ruke...

Dakle, netočna je teza o plodnom i svesrdnom prihvaćanju reforme. Uostalom, u vrijeme komunizma je bilo gotovo nemoguće javno suprotstavljanje, jer je tradicionalni katolicizam vazda bio prožet izrazitim protukomunističkim nabojem i komunistički su moćnici budno pazili da tradicionalno katoličanstvo ne bi negdje izniklo. Pridoda li se tome zlosretna «Ostpolitik» kardinala Casarolija koja je «dejstvovala» po našim krajevima, čovjeku se učini čudom da smo se svim zasjedama zloga ikako uspjeli othrvati. Toliko udaraca najedanput, sa svih strana, pa čak odakle smo se i najmanje ponadali, tužna su zbilja posljednjih desetljeća.

Što reći nakon svega ovoga? Je li moguće da je kriza toliko duboka i strašna ili je netko paranoičan? Može li ta manjina tradicionalista još nešto postići?

Nije na nama da o tome sudimo. Povijest pokazuje da je ponekad upravo preostala šačica (ne bi bilo prvi put u povijesti) bila kvascem kad bi zapuhnuli novi vjetrovi reforme i bili bi spašeni cijeli krajevi.

Drugdje, kao u Engleskoj ostalo je samo nekoliko biskupa, svećenika i šačica kartuzijanaca vjerna Rimu i Tradiciji – većina njih je tu svoju vjernost platila gubitkom imutka i svih privilegija, progonom ili glavom, ali to ne znači da upravo oni nisu bili u pravu. I upravo su oni bili uzdignuti na čast oltara, a nažalost, ne oni drugi. A oni drugi, premda su načelno ostali katolicima, živeći desetljećima kao protestanti, gledajući na sve «vedrije» nakon pola stoljeća su postali protestanti, otpavši konačno od pravovjernog nauka Crkve Kristove. Žalosne su paralele između nastanka anglikanstva i današnje situacije u Katoličkoj crkvi. Žalosna je činjenica da su mnogi naši suvremenici, živeći već desetljećima poluprotestantski, postali pravim protestantima, i to najliberalnijima.

Prisjetimo se aleksandrijskog nadbiskupa svetog Atanazija. Više puta proganjan, osuđivan, oklevetan. Izlagao se pogibelji da ga ubiju, no nije htio ušutjeti. Osudili ga mnogi: biskupi i teolozi, prezrela ga i svjetovna vlast. Danas je Atanazije uzor pravovjerja i svetosti, proglašen je svetim i crkveni je naučitelj, cijela se povijest divi njegovoj smjelosti i umještvu u obrani pravovjerja. U njegovo se vrijeme, tvrde mnogi teolozi, «Ecclesia docens» četrdesetak godina bila gotovo ugasila.

Prisjetimo se ikonodula: progonili su ih, ubijali, odsijecali im ruke. Ne govorimo o poganskom Rimu, nego o kršćanskom Bizantu! Gubili su ugled, posjede, bježali u pustinju. Progonila ih je i državna i crkvena vlast – čak ih se kadšto i ekskomuniciralo. Povijest im je, međutim, dala pravo: ikonoklasti su ostali žalosnim simbolom opomene do čega dovodi ne samo krivovjerje i otpad visokopozicioniranih crkvenih ljudi, nego i njihov defetizam, njihov kukavičluk i strah od svjetovne vlasti kao i preveliko popuštanje i neodlučnost u borbi protiv hereza. Da napomenemo: ikonoboračko je divljanje potrajalo gotovo dva stoljeća. Ikonoborci su bili i bizantski carevi i neki patrijarsi, mislimo na patrijarhe prije žalosnog raskola od Crkve Kristove, dakle ondašnji visokopozicionirani ljudi Crkve! Anatema – ta riječ koja je tako jezivo zvučala u srcu svakoga dobroga kršćanina bijaše stalnom pratiteljicom pravovjernih ikonodula!

Slične su se stvari zbivale i u posljednjim desetljećima diljem katoličkog svijeta, sada, jasno, puno suptilnije i skrovitije. Sam Bog zna koliko je divnih svećenika u velikoj tuzi skršena srca umiralo u svojim sobama shvativši razornost i zlo neomodernističke i

[illegible] koja izjeda Mistično Tijelo Kristovo; koliki su tražeći sv. Ispovijed i [illegible] naišli na čudnovat podsmjeh i zabrinut pogled zbog recidiva «srednjovjekovnih zabluda i praznovjerja». Koliko ih je umiralo u skrupulama, ne mogavši jasno uvidjeti «superiornost» svega novoga, iako su poglavari od njih to izričito tražili (i to samo uglavnom od njih); tko je suzu pustio zbog nesmiljene sudbine dobrih slugu koji su svoje dane dovršavali kao neurastenici, negdje skriveni od svijeta, dok su se nevjerni sluge šepurile, napredovale u karijeri i kupali u moru dobivenih novaca i privilegija. Kojeg li licemjerja, koje đavolske inverzije! No, dragi Bog sve vidi i on će sve suditi! To nam je, čini se, jedina utjeha!

A koliko tek zbog cijele situacije kod nas pate mladi ljudi koji su vazda otvoreniji autentičnosti, iskrenosti, koje čisti karijerizam i intelektualno sluganstvo malo oduševljavaju? A tek darovitiji među njima: mladi umjetnici, glazbenici, filozofi i teolozi i drugi koji su prozreli ovaj stravično kompliciran proces, ovu tragičnu zamršenu priču krcatu svakojakih protuslovlja u koju smo upali i kao njezine zakulisne igre: i «divotne» plodove koji nas očekuju kad reforma uznapreduje, a koje s velikom žalošću vidimo u zapadnim zemljama, a to je svojevrstan menetekel koji nam stalno visi nad glavom. Nekad to sve podsjeća na Hitchckokove priče iz zone sumraka!

Mnogi se već pitaju zašto je politički korektno samo neprestance kritizirati i ocrnjivati sve u staroj Misi. Kada ćemo se smjeti upustiti u ozbiljnu znanstvenu raspravu i iskreno sučeljavanje sa stvarnim stanje koje svi vidimo, osjećamo, kojim smo pritiješnjeni mi sami, naše obitelji i zajednice. Dokle ćemo morati hipertrofirati negativnosti staroga obreda i istodobno kao u transu sveudilj mistificirati novi obred i reformu te time uvijek iznovice dokazivati da smo dobri mladi katolici i vrsni intelektualci. U kakvoj to Crkvi živimo, kada se ona stidi svega što je bilo do prije otprilike četrdesetak godina, kada se sve, baš sve proglašava bezvrijednim, smiješnim, škodljivim, istodobno tvrdeći da nije bilo nikakva prevrata, da se nije dogodio nikakav lom te da je sve u biti ostalo isto. Pa čemu stalno javno kritiziranje pretkoncilske Crkve, o kojoj se govori s tolikim prijezirom i u vlastitoj napuhanosti, karikirajući sve do patoloških razmjera kao da je posrijedi nekakva bolesna sekta. Čemu ponos zbog radikalnih promjena i stalno zvocanje o silnim poboljšanjima, ako ih nije bilo i ako je sve uistinu ostalo isto? - Kojeg li nonsensa, koje li zloćudne morbidnosti (i farizejštine)!

Kada će se smjeti, bez straha od promptnog duhovnog spaljivanja na modernističkim, germaničarskim i ostalim lomačama iznositi promišljanja, prijedlozi pa i kritike koje javnosti o ovoj problematici već godinama neumorno upućuju rimski kurijalni kardinali?

I ne samo to: kada će morati nekome odgovarati naši pretpostavljeni – župnici, priori, provincijali, superiori, duhovnici i vjeroučitelji koji se besramno rugaju katoličkim istinama (iako nerijetko jako zakukuljeno, i to u kuloarima naših bogoslovija, samostana, izdavačkih kuća), koji sumnjaju u transsupstancijaciju, postojanja anđela, postojanje pakla, u bezgrješno Začeće, stvarnost Uskrsnuća...Koji sve češće bez uvijanja ismijavaju i katolički moral.

Jao onim poglavarima i profesorima kojima se ne smiju spominjati vjerske istine koje su de fide koje i njih same obvezuju! Jao onima koji na ulicu tjeraju mlade ljude, a u ludnicu starije koji se tih istina ne žele odreći i koji ih i dalje žive! Jao onima koji nam ne daju klečati u vrijeme kanona, koji se smiju našem postu petkom, koji se smiju nošenju svećeničkog odjela, krunici u ruci, moljenju brevijara i koji nam sv. Pričest nasilno žele dijeliti nedostojno na ruke: koji potiču i krivovjerja i krivovjerce.

Premda je dužnost otkrivanja krivovjerja i napada krivovjeraca nezahvalan posao, nerijetko vrlo bolan i neugodan, to jednostavno spada u služenje istini. Ljepše je, dakako, pomagati siromasima, organizirati hodočašća, graditi crkve, prevoditi sv. Tomu ili se vječito smješkati i govoriti o silnoj ljubavi Božjoj prema nama ljudima. I to je sve dobro, no svoditi vjeru na nekolicinu stvari kojima će svi zdušno zapljeskati, perfidna je izdaja Isusova Evanđelja. Crkvena nas povijest uči: kada je god katolička istina u povijesti bila napadnuta i iskrivljavana, nijekana ili čak proglašavana štetnom, teolozi, predvođeni Duhom Svetim, latili bi se pera i branili je svim svojim snagama. Nije li to upravo danas u vrijeme neomodernizma, dvoznačnosti i liberalnih sofizama prijeko potrebno?

Napose na području liturgije. Naša će Domovina uskoro biti zemlja teološkog i liturgijskog kaosa, ako se ne suprotstavimo destruktivnim trendovima sveprisutnim u našim teološkim krugovima. Bez temeljnih katarzičnih zahvata prijeti nam pad u krajnje divljaštvo. Govor o liturgiji se općenito najprije izbjegava. Najradije se o svemu šuti. A kada se sve to ne može izbjeći, onda se svi natječu u amnestiranju propusta reforme. Mnoge naše vjernike već izluđuje taj fetišistički odnos prema svemu što je donijela reforma kao i već desetljećima grasirajuća bolesna potreba bespogovornog jeftinog imitiranja navlastito njemačkih trendova . Umjesto da se ponosimo uspjehu što smo očuvali vjeru u komunizmu te da naš puk, mlađi i stariji još uvijek hrli na sv. Misu, na razne pobožnosti, u ispovjedaonice, na hodočašća, čega ničega više nema u zemljama njemačkog govornog područja, što nam već vojska preživjelih dobrih i odanih svećenika i teologa iz tih zemalja stalno ističe, naši nam samozvani lažni liturgijski arbitri nameću komplekse manje vrijednosti: mrcvare nas, nude nam nadasve dvojbene uzore i kao kriterij dokazivanja pravovjernosti, što je tragični paradoks, nameće nam se stalno gotovo sakralan odnos prema tim nekatoličkim, već napola propalim, sterilnim

modernističkim trendovima na području liturgije, docirajući snobovski s visine svakome koji im se usprotivi. Umotvorine bjelosvjetskih protukatoličkih opsjenara i liturgijskih diletanata naši neznalice i brbljivci stalno podgrijavaju, premda su polovne ideje tih nesretnika dosadile i njima samima i njihovom okruženju, zbog svoje plitkosti, banalnosti i pomodarstva koje brzo gubi svoj sjaj nigdje više nisu «in», a neke su već davno pale u ropotarnicu povijesti. Sve možete donijeti, vazda eksperimentirati, koješta predlagati i navješćivati, u sve sumnjati: jedino je tradicija i tradicionalni obred «magnum crimen» koji vam se nikada neće oprostiti. Jedino je zdravo katoličko promišljanje o neuspjeloj reformi krajnje suspektno i nepoželjno. Još će vas nekakvi sveznadari stalno obasipati besplatnim savjetima «raskrinkavajući» vam borbu za pravovjerje kao nekakvu manično-depresivnu, paranoidnu, epileptoidnu smetnju, kao narcizam, prisilnu neurozu, histeriju ili umišljenost. Sve će se svoditi na nekakvu nagonsku dinamiku: do krsnog obećanja, kršćanske dužnosti borbe za pravovjerje nikad se s takvima ne može ni dospjeti. Pravovjerje jest za takve bolest, sklonost pretjerivanju, dogmatizam, psihička smetnja – koje li zapanjujuće sličnosti s retrogradnom marksističkom sviješću koja nas je do jučer tlačila i ugnjetavala prišivajući slične atribute iskrenoj kršćanskoj vjeri uopće!

Desetljećima se na katedrama bogoslovnih fakulteta proriču vremena u kojima će se moći puno toga što se sada ne može: pitam se, kako će se tu prihvatiti «Redemptionis sacramentum» koji je oštro osudio veliku većinu svih tih laži, patvorenja i eksperimenata koji se našim naivčinama toliko dugo nameću kao najviši dometi promišljanja o liturgijskoj reformi? Kada će se netko za to javno kajati? Ili ćemo sve to po dobrom starom običaju opet amnestirati, kao i sve što smo amnestirali izdaju, doušništvo tijekom komunizma, «teologiju samoupravljanja» i ostala zlodjela «crvenih» klerika, ili kao što trpimo one «bez pregače»?

Krajnje je vrijeme da se naši biskupi, nasljednici apostola, usude te se aktivno počnu suprotstavljati gušenju i gašenju istinske vjere, napose u srcima mladih ljudi: to je gorući problem naše hrvatske zbilje na početku trećega tisućljeća; daj Bože da se oni koji od Gospodina imaju milost vođenja i upravljanja vjerničkim pukom radosno odazovu ovoj dužnosti i slijede pozitivne primjere svoje brojne pravovjerne subraće u inozemstvu, našoj javnosti uglavnom nepoznate, i ozbiljno shvate nužnost polaganog vraćanja starom obredu: sv. Misi svih vremena.

Usuđujemo se naposljetku zaključiti: ne moramo lagati sebi i lagati drugima. Ne moramo trpjeti svakakve blasfemije, svetogrđa i to proglašavati Božjom voljom. Nismo dužni mistificirati reformu: ona je propala, loša je i štetna, jer kaže Sveto Pismo: Većma nam je se

pokoravati Bogu nego ljudima. Budimo toliko ponizni katolici i učimo iz crkvene povijesti! Crpimo svoje znanje iz svete Predaje, vratimo joj dostojanstvo koje joj pripada po katoličkom nauku, ta nije to tek neka izmišljotina tradicionalnih katolika (malo je sam naziv tradicionalni katolik smiješan, pa ne bi li svaki katolik per definitionem trebao biti tradicionalan?).
Mnogi se zanose i željeli bi biti novim isusovcima, obratiti cijele krajeve, cijele narode. Htjeli bi graditi velebne crkve i utemeljiti velika katolička sveučilišta. Željeli bi naviještati Evanđelje u afričkim i azijskim pustopoljinama. Možda će takva jedna faza uskoro i napustiti, zasada to prepustimo Božjoj Providnosti. No, ako sadašnji trenutak traži Atanazija, budimo Atanazije, ako zahtjeva ikonodule: obespravljene, prognane, osakaćene – budimo ikonoduli! Ako je nužno naviještanje Evanđelja u našim duhovnim pustopoljinama i gudurama – što čekamo! Don Boscova vizija o dva stupa koji će spasiti svijet: jedan je Marija, a drugi Euharistija – snažno su uporište i čvrst temelj na kojemu se može graditi. Euharistijsko Srce našega Gospodina koje se objavilo u malenoj kapelici Paray-le-Moniala neka nam bude utočište i snaga! Malo nas je, no ma kako malen bio broj onih koji se zalažu za tradicionalnu Misu i katoličko pravovjerje – ako to čine u ljubavi i poniznosti i ne srljaju u pretjeranosti – njihova je uloga vrlo bitna i dragi će Bog stostruko nagraditi sve njihove napore i žrtve, vjerojatno ne na ovoj zemlji, nego, svakako, kad jednoga dana umine ovaj svijet i slava njegova.

SADRŽAJ

Predgovor

Draža mi je stara Crkva!

Nadmoć starog obreda

Prevrat u Katoličkoj crkvi

Tragika suvremenog ikonoklazma

Nouvelle théologie i antropološki zaokret

Liturgija kao Epifanija

Žrtva sveta, žrtva čista…

Latinski – sakralni jezik

Sterilna crkvena umjetnost

Nedopuštena celebracija?

Tradicija u Hrvata

Što nam je činiti